

Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi 2021–2027 rakenduskava

KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE
PROGRAMMI EELNÕU

(18.08.2020)

Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja: Maaeluministerium

KSH läbiviija: OÜ Alkranel

Juhtekspert: Alar Noorvee

2020

Sisukord

Kasutatavad lühendid.....	4
1. Üldist.....	5
2. KSH objekti eesmärk ja lühikirjeldus	6
3. KSH eesmärk ja ulatus	8
4. Seosed teiste strateegiliste planeerimisdokumentidega	10
5. Eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldus.....	12
5.1. Läänemere ja Eesti mereala seisundi lühikirjeldus	12
5.2. Siseveekogude seisundi lühikirjeldus	15
5.3. Vesiviljeluse seisundi lühikirjeldus	16
5.4. Põhjavee seisundi lühikirjeldus	17
5.5. Bioloogiline mitmekesisus, kaitstavad loodusobjektid ja Natura 2000 võrgustiku alad	18
6. Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega eeldatavalt kaasnev oluline keskkonnamõju	22
7. KSH meetodika	23
8. Strateegilise planeerimisdokumendi koostamisest eeldatavalt mõjutatavad ja huvitatud asutused ning isikud	27
9. KSH läbiviimise ning tulemuste avalikustamise ajakava	30
10. Strateegilise planeerimisdokumendi ja selle KSH koostamise korraldaja, strateegilise planeerimisdokumendi koostaja ja kinnitaja ning KSH eksperdi andmed	32
KSH PROGRAMMI LISAD.....	34
Lisa 1. KSH algatamise otsus.....	35
Lisa 2. KSH programmile laekunud asjaomaste asutuste seisukohad ja vastused seisukohtadele.....	37

Kasutatavad lühendid

Art - Artikkel

EMKVF - Euroopa Merendus- ja Kalandus- ja Vesiviljelusfond

EMKVF määrus - Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse eelnõu EMKVF antavate merenduse ja kalanduse arengu toetuste kohta

EL - Euroopa Liit

EÜ - Euroopa Ühendus

KeHJS - Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus

KSH - Keskkonnamõju strateegiline hindamine

ÜKP - Euroopa Liidu ühine kalanduspoliitika

ÜSM määrus - Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse eelnõu, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta

1. Üldist

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2001/42/EÜ *Teatavate kavade ja programmide keskkonnamõtjude hindamine* ning siseriiklik *keskkonnamõtju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus* (edaspidi KeHJS) sätestavad kohustuse läbi viia keskkonnamõtjude hindamine strateegiliste planeerimisdokumentide koostamise raames.

Maaeluminister kinnitas 08. jaanuari 2020. a käskkirjaga nr 11 Euroopa Merendus-, Kalandus ja Vesiviljelusfondi 2021–2027 rakenduskava eelhindamise ja keskkonnamõtju strateegilise hindamise algatamise (lisa 1). Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi 2021–2027 rakenduskava keskkonnamõtju strateegiline hindamine on algatatud keskkonnamõtju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõike 1 punkti 1 ja § 35 lõike 2 alusel selle vajadust põhjendamata, kuna rakenduskava koostatakse kalanduse valdkonnas.

Keskkonnamõtju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) programm on dokument, milles kirjeldatakse strateegilise planeerimisdokumentiga kavandatavat tegevust ja selle seoseid teiste strateegiliste dokumentidega, määratakse ära planeerimisdokumentiga kaasneva keskkonnamõtju strateegilise hindamise sisu ja ulatus ning kirjeldatakse KSH metoodikat, ajakava ja protsessi osapooli. KSH programm on alusdokumendiks KSH läbiviimisel ja aruande koostamisel.

2. KSH objekti eesmärk ja lühikirjeldus

Käesoleva keskkonnamõju strateegilise hindamise objektiks on **Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi rakenduskava 2021–2027**.

Euroopa Komisjoni otsusega heaks kiidetava rakenduskava koostab Maaeluministeerium.

Hetkel toetatakse Euroopa Liidu liikmesriikide kalandussektorit Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi raames. Eestis on kalandustoetuste andmise aluseks „EMKF 2014–2020 rakenduskava“. Ajavahemikuks 2021–2027 luuakse kalandussektori toetamiseks „Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi 2021–2027 rakenduskava“. Koostatava rakenduskava alusdokumendid on Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse eelnõu, millega kehtestatakse ühissätteid ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta (edaspidi ÜSM määrus <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/ET/COM-2018-375-F1-ET-MAIN-PART-1.PDF>) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse eelnõu EMKVF antavate merenduse ja kalanduse arengu toetuste kohta (edaspidi EMKVF määrus https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CONSIL:ST_10297_2019_INIT&qid=1564575859881&from=E). Seejuures rakendatakse rakenduskava koostamisel ÜSM määruse sätteid osas, mille puhul EMKVF määrus ei reguleeri teisiti (st EMKVF määrus täiendab ÜSM määruse teise osa sätteid).

EMKVF panustab konkurentsivõimelise, majanduslikult elujõulise, sotsiaalselt ja keskkonnavalaselt jätkusuutliku kalanduse ning vesiviljeluse edendamisesse. Samuti ÜKP rakendamise soodustamisse, kalanduspiirkondade tasakaalustatud ja kaasava territoriaalse arengu edendamisse ning liidu integreeritud merenduspoliitika arendamisse ja rakendamise soodustamisse ühtekuuluvuspoliitikat ja ÜKP-d täiendaval viisil. ÜKP on suunatud jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu, rannikuäärsete piirkondade sidususe ja tugeva majanduskasvu saavutamisele kalandussektoris.

EMKVF-i eesmärk on suunata liidu eelarvevahendeid ühise kalanduspoliitika (ÜKP), liidu integreeritud merenduspoliitika ja liidu ookeanide majandamise valdkonna rahvusvaheliste kohustuste toetamise. EMKVF Sektori ülene eesmärk on: toetada ÜKP keskkonna-, majanduslike, sotsiaalsete ja tööhõive-eesmärkide saavutamist, tõhustada liidu merenduspoliitika rakendamist ning toetada liidu rahvusvaheliste kohustuste täitmist ookeanide majandamise valdkonnas.

EMKVF-iga aidatakse kaasa ÜKP ja merenduspoliitika elluviimisele. Sellega täidetakse järgmisi prioriteete ja erieesmärke:

- 1) Prioriteet 1. Säästva kalapüügi ja veekeskkonna bioloogiliste ressursside kaitsmise edendamine;

Erieesmärgid:

- majanduslikult, sotsiaalselt ja keskkonnavalaselt jätkusuutliku kalapüügitegevuse tugevdamine;
- energiatõhususe suurendamine ja CO₂ heite vähendamine kalalaevade mootorite asendamise või moderniseerimise kaudu;

- püügivõimsuse kalapüügivõimalustele kohandamise edendamine püügitegevuse püsiva lõpetamise korral ning rahuldava elatustaseme saavutamisele kaasaaitamine püügitegevuse ajutise peatamise korral;
- kalanduse tõhusa kontrolli ja õigusnormide täitmise edendamine ning andmete usaldusvääruse edendamine, et teha teadmistel põhinevaid otsuseid;
- õiglaste tingimuste edendamine äärepoolseimatest piirkondadest pärit kalandus- ja vesiviljelustoodete jaoks ning
- veekeskkonna bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemide kaitsmisele ja taastamisele kaasa aitamine.

2) Prioriteet 2. Liidu toiduga kindlustatuse parandamine konkurentsivõimelise ja säästva vesiviljeluse ja turgude kaudu;

Erieesmärgid:

- säästva vesiviljelustegevuse edendamine
- kalandus- ja vesiviljelustoodete turustamise, kvaliteedi ja lisaväärtuse ning nende toodete töötlemise edendamine.

3) Prioriteet 3. Säästva sinise majanduse kasvu võimaldamine ja jõukate rannikukogukondade soodustamine;

Erieesmärk:

- kalanduse ja vesiviljelusega seotud ranniku ja sisemaa kogukondade areng.
- Tuleb tagada sinimajanduse võimaluste, sh keskkonna-, kultuuri, sotsiaalsete ja inimressursside parem kasutamine.

4) Prioriteet 4. Rahvusvahelise ookeanide majandamise tugevdamine ning ohutute, turvaliste, puhaste ja säästvalt majandatud merede ja ookeanide tagamine.

Erieesmärk:

- aidata kaasa rahvusvahelise ookeanide majandamise tugevdamisele ning merede ja ookeanide säästvale majandamisele, merealaste teadmiste, mereseire ja/või rannikuvalvealase koostöö kaudu.
- Toetada saab tegevusi, mis panustavad:
 - Hea merekeskkonna seisundi saavutamisse,
 - Elupaikade ja linnukaitse direktiivi eesmärkidesse,
 - Merelade planeerimisse,
 - EMODNETi andmekvaliteedi parandamisse,
 - CISE eesmärkidesse,

3. KSH eesmärk ja ulatus

KSH eesmärk KeHJS §31¹ kohaselt on: 1) arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel; 2) tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse; 3) edendada säästvat arengut.

Keskkonnamõju strateegiline hindamine on avalikkuse ja asjaomaste asutuste osalusel strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju tuvastamiseks, alternatiivsete võimaluste väljaselgitamiseks ning ebasoodsat mõju leevendavate meetmete leidmiseks korraldatav hindamine, mille tulemusi võetakse arvesse strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel ja mille kohta koostatakse nõuetekohane aruanne.

KSH keskne eesmärk on rakenduskavas planeeritavate meetmete ja tegevustega kaasnevate keskkonnamõjude kohta informatsiooni kogumine ja analüüsimine ning keskkonnakaalutluste integreerimine planeerimise protsessi selle võimalikult varajases staadiumis.

KSH ehk strateegilise planeerimisdokumendi elluviimise aluseks olevate strateegiliste valikute elluviimise mõju hindamine annab strateegilise planeerimisdokumendi kinnitajale enne otsuse tegemist vajaliku teabe, mis selle otsusega hiljem kaasneb.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimise eesmärgid on:

- osaleda jooksvalt rakenduskava koostamise protsessis;
- keskkonnaaspektide integreerimine rakenduskavasse „Põllumajanduse ja kalanduse arengukava aastani 2030“ alusel, tehes seejuures ettepanekuid keskkonnakaitseliste meetmetega paremaks arvestamiseks, et vajaduse korral saaksid põhjendatud soovitusel ka arvesse võetud;
- anda hinnang rakenduskavas püstitatud prioriteetsete suundade ja väljatöötatud meetmete sisemisele kooskõlale ning analüüsida, kas rakenduskava arvestab nii Eesti kui ka EL erinevates strateegilistes dokumentides püstitatud keskkonnaeesmärke ning vajadusel teha ettepanekuid nendega arvestamiseks;
- hinnata rakenduskava eesmärkide elluviimiseks kavandavate meetmete ja tegevuste ning nende võimalike alternatiividega kaasnevat võimalikku keskkonnamõju ning anda rakenduskava koostajale teavet kavandavate tegevuste ja nende reaalsete alternatiivsete võimalustega kaasneva olulise keskkonnamõju kohta ning olulise ebasoodsa (negatiivse) keskkonnamõju vältimise või minimeerimise võimaluste kohta.
- võimaluse korral teha kavandavate tegevuste keskkonnamõju hindamise tulemuste alusel ettepanekuid meetmete täpsustamiseks või täiendamiseks;
- rakenduskava elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju seiretingimuste määramine ja seire kavandamine;
- erinevate huvigruppide kaasamine KSH koostamisse.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel arvestatakse rakenduskava rakendamise mõjuga üldjuhul kogu Eesti Vabariigi territooriumil. Mõju ruumiline ulatus erinevate mõjuvaldkondade lõikes täpsustub keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus. Rakenduskava hõlmab eeskätt Läänemere rannapüüki (sh. Läänemere rannakalandus), Läänemere traallaevastikku ja traalpüüki, sisevete kalapüüki, vesiviljelust (maismaavesiviljelus, merevesiviljelus), kalandus- ja vesiviljelustoodete tööstust (käitlemine, vee-elusressursside väärimine, turundus) ning rannikupiirkondade integratsiooni sinimajanduse valdkondadega (nt rannikuturism,

merebiotehnoloogia, merevesiviljelus). Rakenduskava võib hõlmata ka kaugpüügi laevastikku. Tõenäoliselt jätkub kaugpüügiga seotud andmete kogumine ning kaugpüügiga seotud kontrolli- ja järelevalve rahastamine. Viimastega ei ole oluliste keskkonnamõjude esinemist ette näha.

Seega EMKVF rakenduskavaga kavandatavate sekkumiste poolt on eeldatavalt mõjutatavaks Läänemeri, aga ka siseveekogud ning Läänemere ja siseveekogude kalastik ja muu elustik. Kalanduse seisukohast on oluliseks nii Läänemerele, kui ka siseveekogudes toimuv kalapüük ja kalavarude olukord. Vesiviljeluse kaudu võidakse lisaks Läänemerele ja pinnaveekogudele mõjutada ka Eesti põhjaveevarusid, kui maismaavesiviljeluses kasutatakse põhjavett või ka põhjaveekvaliteeti läbi vesiviljelusega kaasneva reostuskoormuse. Nimetatud valdkonnad määravad eelduslikult ka KSH ruumilise ulatuse.

KSH ajaline ulatus lähtub strateegilise planeerimisdokumendi ajalisest ulatusest.

Mõjude hindamisel hinnatakse rakenduskava koostamise käigus välja töötatavate eesmärkide ja meetmete vastavust rahvusvaheliste ja siseriiklikele strateegilistele keskkonnanäesmärkidele ning eeldatavalt kaasnevaid olulisi ebasoodsaid ja soodsaid mõjusid.

KSH viiakse läbi rakenduskava detailsusele vastavas täpsusastmes, s.t KSH täpsusaste ei saa olla suurem selle aluseks oleva strateegilise dokumendi täpsusastmest.

4. Seosed teiste strateegiliste planeerimisdokumentidega

Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi 2021–2027 rakenduskaval võivad tekkida seosed järgmiste teiste Euroopa Liidu ja Eesti strateegiliste planeerimisdokumentidega:

- Euroopa Liidu säästva arengu strateegia;
- Euroopa Liidu Läänemere piirkonna strateegia;
- Euroopa Liidu kliima- ja energiapoliitika raamistik aastateks 2020-2030;
- Euroopa Liidu elurikkuse strateegia aastani 2030
- Euroopa roheline kokkulepe
- Euroopa Liidu strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks
- Eesti 2035+ strateegia;
- Kliimapoliitika põhialused aastani 2050;
- Eesti riiklik energia- ja kliimakava aastani 2030;
- Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030;
- Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030;
- Eesti säästva arengu riiklik strateegia „Säästev Eesti 21“;
- Säästva arengu tegevuskava aastaks 2030;
- Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030;
- Eesti merestrateegia;
- Eesti merestrateegia meetmekava Eesti mereala hea keskkonnaseisundi saavutamiseks ja säilitamiseks;
- Heaolu Arengukava 2016-2023;
- Rahvastikupoliitika põhialused 2035;
- Üleriigiline planeering Eesti 2030+;
- Teatavate õhusaasteainete heitkoguste vähendamise riiklik programm aastateks 2020 – 2030;
- Kalakasvatustliku taastootmise tegevuskava 2017–2019 (perspektiiviga 2023);
- Siirde-, poolsiirde- ja mageveeliste kalaliikide koelmualade taastamise programm 2017–2023 (perspektiiviga 2027);
- Eesti põllumajandus-, toidu- ja kalamajandusteaduse ning teadmussiirde arengukava aastateks 2015–2021;
- Ida-Eesti, Lääne-Eesti ja Koiva vesikondade veemajanduskavad 2015-2021;

Oma kehtivusperioodi lõpule lähenevad strateegilised planeerimisdokumendid (vajadusel arvestatakse eesmärke, mille saavutamine ja hoidmine kestab kauem, kui konkreetne planeerimisdokumendi kehtivusperiood):

- Eesti vesiviljeluse sektori arengustrateegia 2014–2020;
- Eesti vesiviljeluse mitmeaastane riiklik tegevuskava 2014–2020;
- Riiklik arengukava „Eesti Merenduspoliitika 2012-2020“;
- Looduskaitse arengukava aastani 2020;
- Eesti maaelu arengukava 2014–2020;
- Turismi arengukavaga 2020;
- Riigi jäätmekava 2014-2020;
- Lääne-Eesti saarte biosfääri programmiala. Säästliku arengu programm 2014-2020.

Koostamisel olevad strateegilised planeerimisdokumendid:

- Transpordi ja liikuvuse arengukava 2021+ (Merenduspoliitika 2021-2030 koostatakse transpordi taristu ja liikuvuse arengukava alamprogrammina);
- Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2021–2027;
- Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021 – 2035.

Nimetatud strateegiliste planeerimisdokumentide täpsemat seonduvust KSH objektiga käsitletakse keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes.

5. Eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldus

5.1. Läänemere ja Eesti mereala seisundi lühikirjeldus

Läänemeri on riimveeline veekogu, mis on ökoloogiliselt ainulaadne, olles samal ajal väga tundlik inimtegevusele. Läänemeri on oma suhtelise suletuse tõttu üks maailma kõige tugevama inimõju all olevaid meresid¹.

Läänemeri pindalaga ca 370 000 km² (koos Taani väinade ja Kattegatiga ca 415 000 km²) on Atlandi ookeani idaosas asuv sisemeri, millel on maailmamerega kitsas ja madal ühendus vaid läbi Taani väinade. Läänemeri on Vahemere järel suuruselt teine sisemeri maailmas ning tegemist on maailma suurima riimveekoguga. Läänemeri on madal meri, mille keskmine sügavus on erinevatel andmetel 50-55 meetrit, sealjuures ca 20% Läänemerest on sügavusega alla 10 meetri. Suurim sügavus on 459 meetrit. Läänemere vee maht on umbes 20 000 km³ (koos Taani väinade ja Kattegatiga 21 000 km³). Maailmamere keskmine soolsus on 35 promilli (3,5 %), Läänemeres on see kõigest 0,9 %. Vee soolsus väheneb Taani väinadest Soome lahe ja Botnia lahe soppide suunas. Jõgede sissevool ja asjaolu et sademeid mere pinnale on rohkem kui aurumine, tingib summaarselt vee väljavoolu Läänemerest. Teatud määral (sõltuvalt ilmaoludest ja veetasemest) toimub ka riimvee sissevool läbi Taani väinade, mille maht on suurusjärgus 500 km³ aastas (kuid see erineb erinevate aastate kaupa märkimisväärselt). Läänemere veevahetus on keskmisena seega vaid ligikaudu 2- 3 % aastas².

Eesti jurisdiktsiooni alla jääva Läänemere mereala kogupindala on ligikaudu 36 500 km². Sellest 25 200 km² on territoriaalmeri ja 11 300 km² jääb majandusvööndisse. Eesti mereala rannajoone pikkus (põhikaardi järgi, koos saarte ja laidudega) on ca 4015 km. Eesti mereala asub Läänemere kirdeosas ja koosneb mitme Läänemere suurema basseini osadest, mis on looduslike tingimuste ja inimtegevusest tuleneva koormuse poolest üpris erinevad: Soome laht, Liivi laht, Läänemere avaosa ja Lääne-Eesti saarestiku piirkonda jääv Väinameri³.

Rannikuvesi oli kuni 24.04.2020 vastavalt *veeseadusele* jaotatud 16 rannikuveekogumiks (Eru-Käsmu lahe rannikuvesi, Haapsalu lahe rannikuvesi, Hara lahe rannikuvesi, Hiiu madala rannikuvesi, Kassari-Õunaku lahe rannikuvesi, Kihelkonna lahe rannikuvesi, Kolga lahe rannikuvesi, Liivi lahe rannikuvesi, Matsalu lahe rannikuvesi, Muuga-Tallinna-Kakumäe lahe rannikuvesi, Narva-Kunda lahe rannikuvesi, Pakri lahe rannikuvesi, Pärnu lahe rannikuvesi, Soela väina rannikuvesi, Väikese väina rannikuvesi ja Väinamere rannikuvesi). 24.04.2020 jõustus keskkonnaministri 16.04.2020 määrus nr 19 „Pinnaveekogumite nimekiri, pinnaveekogumite ja territoriaalmeri seisundiklasside määramise kord, pinnaveekogumite ökoloogiliste seisundiklasside kvaliteedinäitajate väärtused ja pinnaveekogumiga hõlmamata veekogude kvaliteedinäitajate väärtused“, millega muudeti ka rannikuveekogumite jaotust Lääne-Eesti vesikonnas. Liivi lahe rannikuveekogum on jaotatud kolmeks rannikuveekogumiks: Liivi lahe loodeosa rannikuvesi, Liivi lahe kirdeosa rannikuvesi ja Liivi lahe keskosa rannikuvesi. Lisaks on liidetud üheks kogumiks Hara lahe ja Kolga lahe rannikuveekogumid (uus veekogum Hara ja Kolga lahe rannikuvesi. Eraldi kogumina ei ole enam Väikese väina rannikuveekogumit.

¹ Keskkonnaministeerium, 2019. Eesti mereala keskkonnaseisund 2018 < [link](#) >

² Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneering. II köide. Olemasoleva olukorra analüüs. Planeeringulahenduse kujunemine. Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne, 2016 < [link](#) >

³ Keskkonnaagentuur, 05.05.2020 < [link](#) >

Eesti mereala kalastik on suhteliselt mitmekesine, kuid tugeva inimõju all. Läänemere avaveekooslustes domineerivad räim ja kilu. Läänemere põhjakooslustes on kõige tüüpilisemaks liigiks tursk ja lest. Vähem tuntud, kuid sama tüüpilised esindajad rannikuvetes on võldaslased (näiteks merihärg, nolgus ja meripühvel). Eesti mereala on Läänemere tingimustes äärmiselt mitmekesine elupaikade poolest. Merepõhi on vundament, millele toetuvad kõik ülejäänud mere osised ning asustavad vetikad ja kinnitunud eluviisiga loomad. Merepõhja elupaikadest on näiteks 25 EBHAB-i (Eastern Baltic marine benthic habitats) klassifikatsiooni elupaigast esindatud tervelt 18. Samuti on Eesti merealal esindatud 6 EL Loodusdirektiivi lisa I elupaigatüüpi: karid, liivamadalad, laugmatalikud, lehtersuudmed, rannikulõukad ja laiad lahed. Säärased elupaigad pakuvad elu- ja varjupaika, nad on selgrootute, kalade, mereimetajate ning lindude toitumis- ja paljunemisalad⁴

Kõige rohkem mõjutavad Läänemere keskkonna seisundit eutrofeerumine, saasteainete koormus, kalade väljapüük ning võõrliikide sissetoomine. Peamine eutrofeerumise survetegur nii Läänemeres tervikuna kui Eesti merealal on inimtegevuse tagajärjel maismaalt, eeskätt väetiste kasutusest pärinev liigne toitainete koormus. Peamiseks saasteainete koormuse surveteguriks on saasteainete juhtimine veekogudesse või atmosfääri tööstusest, transpordist või olmest. Üheks saasteainete sissetoojaks on ka sademed, mille abil satuvad-sadenevad merre atmosfääris olevad saasteained⁴.

On tõenäoline, et 2030. aastaks ei suudeta saavutada mereala head keskkonnaseisundit bioloogilise mitmekesisuse, eutrofeerumise ja saasteainete valdkondades. Peamine tegur, mille tõttu ei ole hetkel enamuse töenduslikult kasutatavate kalaliikide hea keskkonnaseisundi tase saavutatud, on kalandusest tulenev surve^{Error! Bookmark not defined.}. Mõnede liikide puhul (näiteks haug, lõhilased, mõned karplased) on kudealade halb seisund (näiteks kinnikasvanud jõesuudmed) sama oluliseks või isegi tähtsamaks teguriks⁵.

2018. aasta pinnaveekogumite seisundi vahelhinnangu⁶ kohaselt 16 rannikuveekogumist on kesises seisundis 1 ja halvases seisundis 15 rannikuveekogumit. Heas või väga heas seisundis pole ühtegi rannikuvee kogumit.

Valdavalt on halva seisundi põhjuseks halb keemiline seisund, mis on omakorda põhjustatud elavhõbeda sisaldusest elustikus. Ökoloogiline kesine või halb seisund on rannikuveekogumites üldjuhul põhjustatud eutrofeerumisest ja taimetoitainetest⁶.

Kalapüük on läbi aegade olnud rannaäärsete elanike oluliseks elatusallikaks. Kalapüük Läänemerest jaguneb traal- ja rannapüügiks. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 16.06.2016. a määrusele nr 65 *Kalapüügieeskiri* tohib traalpüük toimuda vaid neil merealadel, mis on sügavamad kui 20 meetrit.

Läänemere peamised töenduslikud kalaliigid on räim, kilu, tursk ja lõhe. . Nende kalaliikide püügi erisused, nt kvoodid, püügivahendid, keelud ja -kohad on kehtestatud Euroopa Liidu määrustega, mis kohalduvad otse Eestile⁷. Euroopa Komisjoni määrus sätestab igal aastal ELi

⁴ Keskkonnaministeerium, 2019. Eesti mereala keskkonnaseisund 2018 < [link](#) >

⁵ Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituudi juhtivteaduri Markus Vetemaa suuline kommentaar

⁶ Altoja jt, 2019. Eesti pinnaveekogumite seisundi 2018. aasta ajakohastatud vahelhinnang < [link](#) >

⁷ Keskkonnaministeerium, 04.05.2020 < [link](#) >

liikmesriikidele kalapüügikvoodid Läänemerel. Eesti kontekstis on peamised töenduslikud kalaliigid räim ja kilu.

Läänemere traalpüügisektoris on viimasel kümnendil läbi viidud oluline püügivõimsuse vähendamine, mille tulemusena on püügivõimsus püügivarudega vastavuses. Kui aastal 2004 oli Läänemere traalisektoris 153 kalapüügilaeva, siis aastal 2018 oli kokku alles 30 laeva, millest 4 laeva olid mitteaktiivsed⁸. Püügimaht oli 2018. a kokku ~56 000 tonni kilu ja räime. Tursapüüki pole varude halva seisundi tõttu viimasel 5 aastal sisuliselt teostatud (alla 200 tonni 2015. a ning 0 t 2018. a)⁹.

Rannapüük merel toimub 12 meremiili üldjuhul kuni 20 m samasügavusjooneni ning püüki teenindavad väikesed kohalikul tasandil olulise tähtsusega kalasadamad ja lossimiskohad. Püügialustena kasutatakse peamiselt kuni 12 m pikkuseid kalalaevu, mida on registreeritud kantud 2018. aasta lõpu seisuga rannapüügis 1684. Võrdlusena, 2004. a oli registreeritud kalalaevu rannapüügis 887¹⁰.

Eesti rannikumere kalapüügilubadele kantud kalurite arv oli 2018. a seisuga 1905 (2017. a 1950)¹¹. Läänemere rannapüük moodustas 2018. a ~10400 t ja peamiselt püüti räime (üle 8000 t/a), järgnesid ahven (u 1137 tonni), meritint (u 284 tonni), lest (u 169 tonni)¹².

Räime puhul hinnatakse Läänemere varude seisundit ja antakse püügisoovitusi nelja ühikvaru alusel. Läänemere keskosa räimevaru kudekarja biomass moodustas 2019. aasta algul 938 281 tonni, mis on pikaajalisest keskmisest 3% suurem ja jääb umbes 1989. aasta tasemele. 1990. aastatest alates on Liivi lahe räime kudekarja biomass kuni kaks korda suurem kui 1970. aastail. 2019. aasta alguses moodustas Liivi lahe räime kudekarja biomass 110 182 tonni, mis ületas pikaajalist keskmist (84 768 tonni) rohkem kui 30% võrra¹¹.

Kilu arvukus ja biomass hakkasid kiiresti suurenema 1980. aastate teisel poolel, kui tursa arvukus märgatavalt vähenes. 2019. aasta algul hindas ICES kilu kudekarja biomassi suuruseks 1 121 000 tonni, mis on pikaajalisest keskmisest 21% suurem¹¹.

Kasutusel on lisaks Läänemere kalavarudele ka looduslike varudena punavetika liik agarik (*Furcellaria lumbricalis*). Agariku püügilimiit Kassari lahes on käesoleval kümnendil olnud 2000 tonni (mürgkaalus) aastas. Tegelikud püügimahud on jäänud suure varuga lubatud kvoodi piiresse. Hinnanguliselt saab ühest tonnist märjast vetikast 200 kg kuiva vetikat, mis on sisendiks tootmisel. Lisaks püügile kogutakse agarikku ka kaldalt, mis tuleb randa peamiselt tormiheitmetena ja mille kogused on väga kõikumavad. Lisaks kogutavale väärtuslikule toorainele annab kaldavetika kogumine ka tasuvat tööd rannaalade elanikele. Viimastel aastatel on sisendina tootmisel kasutatud 200 tonni (kuivkaalus) agarikku aastas. Sellest 100 tonni on püütud merest ja 100 tonni kogutud kaldalt¹³.

⁸ The Annual Report on the Fishing Fleet of Estonia 2018 < [link](#) >

⁹ Statistikaamet, Statistika andmebaas, 04.05.2020

¹⁰ The Annual Report on the Fishing Fleet of Estonia 2018 < [link](#) >

¹¹ Kalanduse Teabekeskus, 2019 „Eesti Kalamajandus 2018“ < [link](#) >

¹² Statistikaamet, Statistika andmebaas, 04.05.2020

¹³ Kalanduse teabekeskus ja SakiConsult OÜ, 2018 „Eesti vetika- ja karbikasvatuse uuringute, katsetuste ja praktiliste väljundite tänane olukord, perspektiivid ja väljakutsed“ < [link](#) >

5.2. Siseveekogude seisundi lühikirjeldus

Lisaks merel toimuvale kalapüügile on Eestis arvestatav ka kutseline kalapüük siseveekogudel.

Eestis on üle 2300 rohkem kui ühehektarilise pindalaga järve. Kokku võtavad nad enda alla üle 2100 km² ehk ligikaudu 4,8% Eesti pindalast. Suurema osa järvede kogupindalast moodustavad Peipsi, Võrtsjärv ja Narva veehoidla. Väikejärvede all on kõigest 176 km² ehk 8,5%. Enamik Eesti looduslikke järvi on mandrijäätetekkelised¹⁴.

Eestis on 234 jõge. Lisaks veel ojad, peakraavid ja tehised järved¹⁵. Kokku on vooluveekogusid Eestis üle 7000. Üle 100 km pikkuseid jõgesid on 10¹⁶.

Enamikel järvedel ja jõgedel ei anta nende väiksuse tõttu kutselise kalapüügi lube välja. Suurem osa väikejärvesid ja enamik Eesti jõgedest on populaarsed harrastuskalapüüdjate seas.

Kalapüügi seisukohalt olulisemad sisejärved on Peipsi (koos Pihkva ja Lämmijärvega) ja Võrtsjärv. Siseveekogudest püüti 2018. kokku ~3150 t kala, millest üle 2800 t püüti Peipsi järvest. Enim püüti koha, latikat ja ahvenat¹⁷.

Vastavalt *veeseadusele* peetakse pinnavee seisundi üle arvestust pinnaveekogumite kaupa. Pinnaveekogumeid, mille seisund tuleb määrata, on praegu 750 pinnaveekogumit: 644 vooluveekogudel, 90 järvedel ning 16 rannikumeres.

2000. a vastu võetud veepoliitika raamdirektiivi põhieesmärk oli, et 2015. a saavutavad kõik veekogumid vähemalt hea keskkonnaseisundi. Paraku ei suudetud seda eesmärki saavutada ei Eestis ega ka Euroopas ning uuteks hea seisundi saavutamise tähtaegadeks on seatud 2021. a ja 2027. a¹⁸.

2018. aasta pinnaveekogumite seisundi vahetunnangu kohaselt on Eesti 644 vooluveekogumist väga heas koondseisundis kaks kogumit, heas seisundis 372, kesises 207, halvas 59, väga halvas 3 ning hindamata 1 vooluveekogum. Maismaa 90st seisuveekogumist pole väga heas seisundis ühtegi, heas seisundis on 30, kesises 42, halvas 18 veekogumit¹⁹.

Kalanduse seisukohast olulise **Peipsi järve** seisundit hinnati 2018. aastal Lämmijärve ja Peipsi suurjärve piirkonnas, veekogumitel (veemajanduskavas Pihkva ja Peipsi veekogumid). Peipsi järve kalakoosluse seisund on hea ja kesise piiril. Koondhinnang Peipsi järve ökoloogilisele seisundile 2018. aastal on kesine¹⁹. Järve tähtsaima tööduskala koha varu oli mõõdukas seisus. 2016. aasta kohapõlvkonna suure arvukuse ja hea kasvu toel peaks ka lähiaastate kohavaru vähemalt mõõdukaks jääma. Aastate 2017 ja 2018 kohapõlvkonnad on vähearvukad. Teise väärtusliku püügikala ahvena varu seis oli hea, kuid see ei jõudnud prognoositud tasemele. Nii nagu 2017. aastal, oli selle põhjuseks 2015. aasta ahvenapõlvkonna aeglane kasv. Heas seisus oli 2018. aastal ka latikas, kelle puhul domineerisid 2011.–2013. aasta põlvkonnad. Haugivaru

¹⁴ Keskkonnaagentuur, 08.05.2020b < [link](#) >

¹⁵ Keskkonnaregistri avalik teenus, 2020 < [link](#) >

¹⁶ Keskkonnaagentuur, 08.05.2020d < [link](#) >

¹⁷ Statistikaamet, Statistika andmebaas, 04.05.2020

¹⁸ Keskkonnaagentuur, 07.05.2020 < [link](#) >

¹⁹ Altoja jt, 2019. Eesti pinnaveekogumite seisundi 2018. aasta ajakohastatud vahetunnang < [link](#) >

oli suhteliselt väike, kuid täienes aasta jooksul märgatavalt. Varu põhiosa moodustasid aastate 2012–2015 põlvkonnad. Särge oli vähem kui aasta varem, aga selle varu oli endiselt heas seisus ja selles olid peamiselt kohal 2008.–2011. aastal sündinud kalad. Nii Peipsi tindi kui ka räabisekari oli 2017. aasta lõpuks jõudnud sellisesse seisu, et võis alustada märkimisväärse tööduspuügiga. Tindivaru koosnes kahe põlvkonna kaladest, räabisevaru peamiselt ühe põlvkonna omadest. Tindil tekkis 2018. aastal uus, kuid vähearvukas põlvkond. Räabisel puuduvad aga kahjuks nii 2017. kui 2018. aasta põlvkonnad. Peipsi siia ja lutsu olukord oli samal tasemel kui aasta varem ning nende liikide püüki lubati endiselt ainult kaaspüügi korras. Siiavaru põhiosa moodustasid noored, 2014. ja 2015. aastal sündinud kalad²⁰.

Võrtsjärve ökoloogilise seisundi üldhinnanguks 2018. aastal “kesine”. Kuna keemilist seiret 2018. aastal Võrtsjärves ei teostatud, siis eelmisel aastal halb keemiline seisund kandub edasi ja koondseisund seega on Võrtsjärvel 2018. aastal halb²¹.

Võrtsjärve kõige olulisemate kalaliikide varu on viimasel kümnendil püsinud heal tasemel ja lähitulevikus pole saagi vähenemist ette näha. Kutselised kalurid püüdsid 2018. aastal Võrtsjärvest 182,5 tonni kala. Võrreldes 2017. aasta püügitulemustega (198,8 tonni) kogusaak mõnevõrra kahanes (8%) ja moodustas viimase kahekümne aasta keskmisest (296 tonni) vaid 60%. Hiljutiste aastate järsk langus tuleneb eelkõige väheväärtusliku peenkala puudumisest püügistatistikas. Kuna alates 2011. aastast ei ole peenkalal turunõudlust, heidetakse see pärast mõrdade nõudmist vette tagasi²⁰.

Väikejärved. Füüsikalise-keemiliste näitajate ja fütoplanktoni pidevseire toimub 12 väikejärvel. 2018. a. hinnati 11 püsiseirejärve ning 14 ülevaateseire järve seisundit. Uuritud 25 järvekogumist vaid 2 järve said seisundi koondhinnanguks „hea“, 18 järve „kesine“ ja 5 järve „halb“²¹.

5.3. Vesiviljeluse seisundi lühikirjeldus

Veterinaar- ja Toiduameti andmetel tegeles 2018. aastal vesiviljelussektoris 55 tegevusloaga (tunnustatud) ettevõtet, 30 kalakasvandust ja 25 jõevähikasvandust. Samas peab nentima, et kõik kasvandused ei anna vesiviljelustoodangut. Võrreldes 2017. aastaga kasvas 2018. aastal tootmismahd 74 tonni võrra, kui kogutoodang oli 943 tonni. 2019. aastal kasvas aga kogutoodang 1062 tonnini, mida võib lugeda Eesti kalakasvatustoodangu rekordiks alates 1992. aastast. Endiselt kasvatati kõige rohkem vikerforelli, mis moodustas kogumahust üle 85%. Suuremas koguses kasvatatakse veel angerjat, karpkala, tuuralisi ja angersäga²⁰. Harilikku jõevähki turustati 2019. aastal 0,93 tonni.

2018. aastal alustati Eestis taas kalade kasvatamisega sumpades. OÜ Redstorm tegi algust vikerforelli kasvatamisega Saaremaal Tagalahes ja alates 2019. aastast plaaniti kala kasvatada maksimaalse juurdekasvuga 100 tonni²⁰. OÜ Redstorm esindajate sõnul 2019. a juurdekasv ka 100 tonnini ulatus. OÜ Redstorm kala müük ulatus 2019. a 121 tonnini.

Statistikaameti andmed ei erista kaubakala kasvatamise ja müügi koguste juures merevesiviljelust ning masimaavesiviljelust, kuid 2019. a ulatus kogu kasvatatud kaubakala

²⁰ Kalanduse Teabekeskus, 2019 „Eesti Kalamajandus 2018“ < [link](#) >

²¹ Altoja jt, 2019. Eesti pinnaveekogumite seisundi 2018. aasta ajakohastatud vahehindang < [link](#) >

müük 1062 tonnini²². Kuna merevesiviljelusega tegelebki 2019. a seisuga suuremas mahus vaid OÜ Redstorm, siis võib järeldada, et sellest kogusest 941 tonni müüdi maismaa kasvandustes kasvatatud kala ning 121 tonni merevesiviljeluses kasvatatud kala.

Vetika- ja karbikasvatus - vetikaid ja karpe 2018. aastal Eesti rannikumeres tööstuslikult ei toodetud²³Error! Bookmark not defined.

5.4. Põhjavee seisundi lühikirjeldus

Eesti territoorium paikneb Balti settebasseini põhjaosas, kus kivimikihid paiknevad rõhtsalt peaaegu rikkumata lasumusega ja on kallutatud 2–3 kraadise nurgaga lõuna suunas. Eestis levivad põhjaveekihi jälgivad üldist litoloogiliste kihtide lasumust ja nende sügavus suureneb basseini keskosa suunas. Pinnakattes esinev Kvaternaari põhjaveekompleks katab praktiliselt kogu Eesti territooriumi välja arvatud alvarid. Lõuna-Eestis levivad aluskorra settekiivimite Ülem-Devoni Kesk-Devoni ja Kesk-Alam-Devoni põhjaveekompleksid, mille avamusalad jäävad Lõuna- ja Kesk-Eestisse. Kesk-Alam-Devoni põhjaveekompleks levib piiratud alal ka Kirde-Eestis. Põhja-Eestis moodustavad maapinnast esimese aluspõhjalise põhjaveekompleksi Siluri ja Ordoviitsiumi karbonaatkivimite esinevad põhjaveekihi. Siluri-Ordoviitsiumi karbonaatkivimite vettandev osa levib ka Kesk-Alam-Devoni põhjaveekompleksi all. Sügavamal, Siluri-Ordoviitsiumi regionaalse veepideme all paiknevad Ordoviitsium-Kambriumi ja Kambriumi-Vendi põhjaveekompleksid, mis on esindatud juba pea üle kogu Eesti territooriumi²⁴.

Põhjaveekogumid on määratud keskkonnaministri 01.10.2019 määrusega nr 48 „Põhjaveekogumite nimekiri ja nende eristamise kord, seisundiklassid ja nende määramise kord, seisundiklassidele vastavad keemilise seisundi määramiseks kasutatavate kvaliteedinäitajate väärtused ja koguselise seisundi määramiseks kasutatavate näitajate tingimused, põhjavett ohustavate saasteainete nimekiri, nende sisalduse läviväärtused põhjaveekogumite kaupa ja kvaliteedi piirväärtused põhjavees ning taustataseme määramise põhimõtted“. Eestis on kokku 31 põhjaveekogumit.

Põhjaveekogumi seisundit iseloomustavad loodusläheduse järgi kaks seisundiklassi: hea ja halb. Põhjaveekogumi seisund määratakse põhjaveekogumi keemilise seisundi ja koguselise seisundi alusel, olenevalt sellest, kumb neist on halvem. Põhjavee seisund on hea, kui nii põhjaveekogumi keemiline seisund kui ka koguseline seisund on vähemalt hea. Juhul, kui inimtegevuse tõttu võib põhjaveekogumi seisund muutuda halvaks, on põhjaveekogum ohustatud. Põhjaveekogumi seisundiklassi määramisel arvestatakse inimtegevuse mõju ja põhjaveekogumi hüdrogeoloogilisi tingimusi, sh põhjavee kaitstust ning põhjaveest sõltuvate ökosüsteemide seisundit. Põhjaveekogumi keemiline seisund näitab inimtegevusest tingitud põhjavee keemilise koostise muutusi ning põhjavee koguseline seisund näitab, millisel määral mõjutab põhjaveekogumit veevõtt.

Põhjavee seisundi hinnangut teostab Keskkonnaagentuuri tellimisel Eesti Geoloogiateenistus. Lõplik seisundi hinnang esitatakse Keskkonnaagentuurile eelduslikult juuli 2020.

²² Statistikaamet, Statistika andmebaas, 10.08.2020

²³ Kalanduse Teabekeskus, 2019 „Eesti Kalamajandus 2018“

https://www.kalateave.ee/images/pdf/Eesti_kalamajandus_2018_veeb.pdf

²⁴ Marandi jt., 2019. Põhjaveekogumite piiride kirjeldamine, koormusallikate hindamine ja hüdrogeoloogiliste kontseptuaalsete mudelite koostamine. Eesti Geoloogiateenistus. < [link](#) >

Koormusallikate klassifikatsioonist lähtuvalt on loetud vesiviljelusega seotud punkt- ja hajukoormusallikad loetud põhjaveele ebaolulisteks koormusallikateks²⁵. Võimalik põhjaveevõtu mõju vesiviljeluse tarbeks on otseselt seotud konkreetse põhjaveekogumi ja sealt võetava vee kogustega.

5.5. Bioloogiline mitmekesisus, kaitstavad loodusobjektid ja Natura 2000 võrgustiku alad

Eestis elab tänapäeval hinnanguliselt 35 000-45 000 organismiliiki, seniste uuringutega on kindlaks tehtud ligi 30 000 liigi esinemine. Seega on väga suur osa Eesti ala liigilisest koosseisust teadmata. Ebapiisavalt on uuritud eelkõige prokariote, ainurakseid ning mitmeid selgrootute rühmi, iseäranis putukaid. Suhteliselt hästi on uuritud selgroogseid loomi ja taimestikku. Eestis on kohatud ligi 400 linnuliiki, ca 75 kalaliiki, 5 roomajaliiki, 11 liiki kahepaikseid ning 65 liiki imetajaid. Siin kasvab ligikaudu 1450 liiki soontaimi, 550 liiki sammaltaimi ning 2500 liiki vetikaid²⁶.

Läänemeres on väikese ja muutliku soolsuse tõttu nii merelise kui ka mageveelise päritoluga organismide levik pidurdunud ning seetõttu on liikide arv meres väiksem kui normaalse soolsusega meres. Paljud liigid elavad pideva soolsuse ja temperatuuri stressi tingimustes, mistõttu nende tundlikkus keskkonna muutuste suhtes on suurenenud. Mereliste liikide arvukus ja kasvukiirus Läänemeres vähenevad koos soolsuse vähenemisega ida ja põhja suunas²⁷.

Taimestik on Läänemeres liigivaene. Selle põhiosa moodustavad vetikad. Väheseid õistaimeliike (meri-särjesilm, sõõr-särjesilm, räni-kardhein, tähk-vesikuusk, kamm-penikeel jt) loetakse teisesteks mereasukateks²⁷.

Läänemere loomastiku moodustavad eri ajajärkudel sisserännanud organismid: riimveelised ja merelised glatsiaalreliktid (Joldiamerre rännanud liikide järglased), merelised boreaalsed liigid ning mandriveekogudest pärit mageveeliigid. Lühikese eksisteerimisaja tõttu ei ole Läänemeres jõudnud tekkida endeemseid loomaliike²⁷.

Läänemeres elab u 440 liiki selgrootuid, ainult merelised on neist karikloomad, kammloomad, siil-, keras-, kärss- ja hulkarjasussid²⁷.

Merega on seotud paljude linnuliikide elu. Neist enamiku moodustavad kurvitsalised ja hanelised. Üle Läänemere kulgevad lindude rändeteed. Läbirändajatest on arvukaimad aul, sinikael-part, valgepõsk-lagle, rabahani. Imetajatest elab Läänemeres loivalisi (hall- ja viigerhüljes) ning vaalalisi (pringel)²⁸.

Eesti mereala elustik

Merelist päritolu kalaliike leidub Eesti vetes 30 liiki. Siirdekalu on 10 liiki. Rannikumeres elab u 20 liiki mageveekalu²⁸. Läänemere avaveekooslustes domineerivad räim ja kilu. Läänemere

²⁵ Marandi jt., 2019. Põhjaveekogumite piiride kirjeldamine, koormusallikate hindamine ja hüdrogeoloogiliste kontseptuaalsete mudelite koostamine. Eesti Geoloogiateenistus. < [link](#) >

²⁶ Keskkonnaagentuur, 08.05.2020e < [link](#) > <https://www.keskkonnaagentuur.ee/et/e-teenused/eesti-riikliku-bioloogilise-mitmekesisuse-teabevorgustiku-koduleht/bioloogiline-1>

²⁷ Keskkonnaagentuur, 08.05.2020a < [link](#) >

²⁸ Keskkonnaagentuur, 08.05.2020a < [link](#) >

põhjakooslustes on kõige tüüpilisemaks liigiks tursk ja lest. Vähem tuntud, kuid sama tüüpilised esindajad rannikuvetes on võldaslased (näiteks merihärg, nolgus ja meripühvel)²⁹.

Eesti merealal moodustab makroskoopilise merepõhja elustiku taimestik (suurvetikad ja kõrgemad taimed) ning põhjaloomastik. Liigiliselt koosseisult on elustik üsna mitmekesine, leidub nii merelise päritolu kui mageveelisi liike. Merepõhja taimestik.1992.–2018. aastate andmete põhjal on Eesti merealal registreeritud 60 suurtaimestiku taksonit (sh 57 liiki ja taksonid *Ulotrix*, *Pseudolithoderma* ja *Fontinalis* määratuna perekonna tasemeni). Eesti merealal sagedamini esinevateks liikideks on niitjas punavetikas (*Vertebrata fucoides*), niitjas rohevetikas (*Cladophora glomerata*) ja niitjas punavetikas (*Ceramium tenuicorne*). Eesti merealal esineb enim hõimkonna pruunvetikas liike/taksoneid. HELCOMi mereala alambasseinide vahelised erinevused taimestiku liikide/taksonite osas on suhteliselt väikesed, liigirikkaim bassein on Liivi laht³⁰.

Suurselgrootud.1992.–2018. aastate andmete põhjal on Eesti merealal registreeritud 92 põhjaloomastiku taksonit (sh 73 liiki ja 19 taksonit). Eesti merealal on sagedamini esinevaks selgrootuks söödav rannakarp (*Mytilus trossulus*), balti lamekarp (*Limecola balthica*) ja substraadile kinnituv tavaline tõruvähk (*Amphibalanus improvisus*). Põhjaloomastiku liikide/taksonite arvust 59% kuulub lüljalgsete hõimkonda³⁰.

Eesti merealaga on oma elutsükli jooksul seotud enam kui 60 veelinnuliiki. Siinsetes vetes peatuvad veelinnud erinevatel aastaegadel näiteks sulgimiseks, talvitumiseks kui ka läbirändel. Rannikul ja väikestel meresaartel pesitsevad veelinnud toituvad ja kasvatavad oma pojad üles merel. Läbirände kaudu on merealaga seotud lisaks veel paljud maismaalinnud³⁰.

Eesti merealal on mereimetajatest levinud kaks hüljeliiki – hallhüljes (*Halichoerus grypus*) ja viigerhüljes (*Pusa hispida*). Viigerhüljes on Läänemeres kohatise levikuga liik, kelle alamasurkondadest hõlmavad Eesti rannikut Väinamere/Liivi lahe ning Soome lahe levilad. Loomad liiguvad eri alamasurkondade vahel harva ning pigem üksikute isendite tasandil. Eestis on viigerhüljeste võtme - elupaikadeks Väinameri ja Liivi laht – nende piirkondadega on seotud hüljeste talvitumis- ja sigimisalad. Viigerhülje edukaks sigimiseks on vältimatu merejää olemasolu mille tüübid, ulatus ja paiknemine varieerub aastati. Hallhüljes on kogu Läänemeres vabalt liikuv, kuid jäävabal perioodil ja üle aastate seotud kindlate lesilate ja merepiirkondadega. See liik kasutab vabalt kogu Eesti rannikumerd. Kõige olulisemad puhkealad on valdavalt kaetud olemasoleva kaitsereži miga (hallhülje püselupaigad). Kui hallhülje Läänemere populatsiooni hea keskkonnaseisund Eesti merealal on saavutatud hinnates seda nii arvukuse, levikuala kui ka levikumustri kriteeriumite järgi, siis viigerhülje puhul hea keskkonnaseisund saavutatud ei ole³⁰.

Eesti magevete selgrootute fauna on rannikumere omast liigirikkam. Erinevat tüüpi mageveekogudest järvedest, paisjärvedest, kraavidest, allikatest, tiikidest, rabalaugastest, lompidest jne on teada ligikaudu 2000 liiki selgrootuid 24 klassist. Neist 19 klassi esindajad on kõik või valdavalt vabaltelavad vormid ja 5 klassi esindajad parasiidid. Üksikutest klassidest on kõige liigirikkamalt esindatud putukad (u. 750 liiki), vähid (vähemalt 233 liiki),

²⁹ Keskkonnaministeerium, 2019. Eesti mereala keskkonnaseisund 2018 < [link](#) >

³⁰ Hendrikson & Ko, 2020. Eesti mereala planeering. Mõjude hindamise aruande eelnõu, AVALIKULE VÄLJAPANEKULE < [link](#) >

ämblikulaadsed (u. 210 liiki) ja keriloomad (u. 200 liiki). Kalaliike elab Eesti järvedes ca poolsada liiki³¹.

Lindudest on nähtud üle saja liigi vee- ja roolinde. Neist pesitsejaid on ligi 40 liiki. Esineb arvukalt ka toittekülalisi ja läbirändajaid. Pesitsejatest leidub Eesti järvedel rohkesti naerukajakat, sinikaelparte, tuttpütte, kõrkja-roolinde. Imetajatest võib järves kohata näiteks kobrast, saarmast, ondatrat, mügrit³².

Eesti järvede suurtaimestikus on määratud üle 100 liigi soontaimi, paarkümmend liiki sammaltaimi ja sama palju mändvetiktaimi³¹. Kaldaveetaimedest on kõige ulatuslikumalt levinud pilliroog, järvekaisel, ahtaleheline hundinui, kõõlusleht. Üleujutataval aladel domineerivad tarnad jne. Ujulehtedega taimedest kasvavad peamiselt kollane vesikupp, ujuv penikeel, vähemal määral leidub valget vesiroosi. Kõige suurema pindala on hõivanud veesisene taimestik. Laialt on levinud tähkjas vesikuusk, kaelus-penikeel, vähemal määral läik-penikeel ja mitmesugused mändvetikalised. Plankton. Väga liigirikas on vetikatefloora: leidub soolalembeseid vetikaid, külmalembelisi arktilise ja alpiinse päritoluga liike. Üsna tugevasti esinevad sini- ja ränivetikate õitsemised, eriti silmapaistev on suure biomassiga *Gloeotrichia echinulata* õitsemine. Vetikate hulgas leidub palju haruldusi - *Cymbella hebridica*, *Staurastrum leptocladum* jt. liike³³.

Jõgede loomastik. Põhjaloogi on Eesti jõgedes kindlaks tehtud 550 liiki. Eesti jõgede põhjaloomastik on alles kujunemisjärgus ja koosseisult ebahütlane. Enamasti on põhjaloomastik suhteliselt liigivaene. Biomassist moodustab suure osa jõe kirpvähk. Sõõrsuid elab Eesti jõgedes 3 liiki ja kalu 47 liiki. Kaladest on arvukamad haug, trulling, lepamaim, särg, ahven, võldas, jõeforell, luts ja viidikas. Kaitsealused kalaliigid on säga, harjus ja tõugjas. Ühes jões on säilinud üliharuldast ebapärlikarpi (I kaitsekategooria)³⁴.

Jõed ja nende ümbrus on pesitsus- ja toitumispaigaks paljudele lindudele. Samuti võib Eesti jõgedel kohata poolveelise eluviisiga imetajaid: kobrast, mügrit, ondatrat, saarmast³⁴.

Jõgede taimestik. Fütoplankton on Eesti jõgedes liigirikas - üle 400 taksoni. Planktoni biomass on aga üsna väike. Suurem on see järvedest ja paisudest allavoolu jäävates jõelõikudes ning tõeline jõep plankton kujuneb välja vaid pikemate jõgede aeglase vooluga alamjooksul. Eesti jõgede suurtaimestikus on 122 liiki soontaimi, 22 liiki samblaid ja 35 taksonit vetikaid. Õistaimedest kasvab Eesti jõgedes rohkesti kollast vesikuppu, jõgitakjat, konnaosja, järvekaislat, pilliroogu, harilikku kuuskheina ja jõgikõõluslehte. Sammaldest leidub Eesti jõgedes rohkesti vesisammalt ning vetikatest rohevetikat ja eriviburvetikat³⁴.

Seisuga 31.12.2019 oli Eestis kaitse all 19,4% maismaast, 27% territoriaalmerest, 44% suurte järvede pindalast, 28% kogu veevalast ja kokku 23% kogu Eesti pindalast. territoriaalmerest kaitstuses, millest 2000. aastate algul oli kaitse all 3%, pärast Natura 2000 võrgustiku moodustamist tõusis aga kaitstava mereala pindala osakaal 27% juurde. Kogu veevala (mereala koos suurte järvedega) kaitstus on samamoodi tõusnud 3%-lt 27%-ni 2004. aastal ning seejärel püsinud 2007. aastast praeguseni 28% juures³⁵.

³¹ Keskkonnaagentuur, 08.05.2020b < [link](#) >

³² Keskkonnaagentuur, 08.05.2020b < [link](#) >

³³ Keskkonnaagentuur, 08.05.2020c < [link](#) >

³⁴ Keskkonnaagentuur, 08.05.2020d < [link](#) >

³⁵ <https://www.keskkonnaagentuur.ee/et/looduskaitsegraafikud>

2019. aasta 31. detsembri seisuga oli Eesti kokku 3923 kaitstavat loodusobjekti, nendest³⁶:

- rahvusparke 6;
- kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavaid loodusobjekte 23;
- vana ehk uuendamata kaitsekorruga alasid 59;
- looduskaitsealasid 231;
- maastikukaitsealasid 154;
- hoiualasid 319;
- parke ja puistuid 512;
- kaitstavaid looduse üksikobjekte 1066;
- püsielupaiku 1553.

2018. a seisuga jääb 75 kaitsealust loodusobjekti vähemal või suuremal määral merealale. Suurem osa kaitstavatest merealadest asub Lääne-Eesti saarestikus. Kõige suurema mereala pindalaga kaitstav ala on Lääne-Eestis asuv Kura kurgu hoiuala³⁷.

2017. aastal seisuga koosneb Eesti Natura 2000 võrgustik 66 linnualast ja 542 loodusalast. Kuna linnu- ja loodusalad suures osas kattuvad, siis on Eesti Natura 2000 võrgustiku kogupindala 14 863 km². Pisut alla poole Natura aladest asub meres ja Eesti maismaa territooriumist on Natura 2000 aladega kaetud 17%³⁸.

³⁶ <https://www.envir.ee/et/looduskaitse>

³⁷ Keskkonnaagentuur, 08.05.2020e. Looduskaitse arvudes – 2018 < [link](#) >

³⁸ Keskkonnaministerium, 08.05.2020 < [link](#) >

6. Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega eeldatavalt kaasnev oluline keskkonnamõju

Arvestades mõjutatava ala suurust, planeeritavate tegevuste hulka, rakenduskava täpsusastet ning asjaolu, et hetkel ei ole täpselt teada, milliseid tegevusi konkreetselt ja kuhu kavandatakse, pole võimalik KSH programmis kirjeldada, millised on rakenduskavaga elluviimisega eeldatavalt kaasneda võivad asjakohased mõjud, näiteks eeldatavalt oluline ebasoodne mõju looduskeskkonnale, sh Natura aladele või vastuolu mõnele looduskeskkondlikule strateegilisele eesmärgile.

Strateegilise dokumendi elluviimisega kaasneva eeldatavalt olulise keskkonnamõju täpne iseloom ning ulatus selgub mõjude hindamise käigus, kuna rakenduskava koostamine ning KSH protsess toimuvad paralleelselt, mistõttu ei ole rakenduskava KSH programmi koostamise etapis veel lõplik) ning esitatakse KSH aruandes.

Piiriülesed mõjud. Rakenduskavas kavandatavate eesmärkide elluviimisel ei ole ette näha olulist ebasoodat keskkonnamõju Eestist väljaspool ning KeHJS § 46 (Piiriülese keskkonnamõju hindamise erisus) ning Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 2001/42/EÜ Artikkel 7 (Piiriülesed konsultatsioonid) tähenduses olulist mõju teise riigi keskkonnale ei eeldata.

Arvestades KSH objektiks oleva rakenduskava iseloomu võivad olulised mõjud avalduda peamiselt looduskeskkonna mõjude näol veekvaliteedile ning veeressurssidele läbi veekasutuse, bioloogilisele mitmekesisusele ehk elustikule ning elupaikadele (sh kalastikule, kalavarudele ning koelmualadele, samuti kaitsealustele loodusobjektidele ja eeldatav mõju Natura 2000 võrgustiku aladele). Samuti võivad tegevusega kaasneda mõjud seoses jäätmetekkega ning mõjud õhukvaliteedile ja kliimamuutustele.

Sotsiaalsete mõjude osas võivad kaasneda mõjud inimese tervisele (läbi toiduga kindlustatuse ja toiduohutuse) ning sotsiaalsetele vajadustele (sh tööhõive ja ettevõtluskeskkond, haridus ja teadustegevus) ja varale, aga ka mõju kultuuripärandile läbi kogukondade arengu toetamise rannikualadel, kuna rannikualadel moodustab rannapüük ja sellega seotud tegevused olulise osa kultuuripärandist.

Eeltoodud valdkondadele ka KSH aruandes keskendutakse. Strateegiliste planeerimisdokumentide elluviimisega kaasneva eeldatavalt olulise keskkonnamõju täpne iseloom ning ulatus selgub mõjude hindamise käigus ning esitatakse KSH aruandes.

Käesoleva rakenduskava koostamisega ei ole ette näha olulisi mõjusid pinnasele ja maastikele ning seetõttu vastavaid mõjusid KSHs ei käsitleta.

Tulenevalt asjaolust, et KSH ulatus hõlmab kogu Eesti territooriumi, võivad kavandatavad tegevused mõjutada ka olemasolevaid Natura 2000 alasid.

KSH protsessi käigus võib võimaliku uue ja olulise informatsiooni ilmnemisel käsitletavate teemade ring laieneda.

7. KSH metoodika

KSH viiakse läbi vastavalt KeHJS ja olemasolevatele asjakohastele juhendmaterjalidele. KSH tugineb sellele, et hinnatakse strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega tõenäoliselt kaasnevat olulist mõju, nii ebasoodsat kui soodsat. Keskkonnamõju on oluliselt ebasoodne (negatiivne), kui see võib eeldatavalt ületada tegevuskoha keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara. Keskkonnamõju on oluliselt soodne (positiivne), kui see vähendab eeldatavalt oluliselt tegevuskoha keskkonnamoormust (nt vähendatakse keskkonnasaastet või ressursikasutust) või tagatakse meetmed looduslike alade seisundi säilimisele või paranemisele, inimese tervise ja heaolu paranemisele ning kultuuripärandi või vara säilimisele.

KSH koostamisel kasutatakse kaht peamist metoodilist lähenemist: vastavusanalüüs ja välismõjude analüüs.

Vastavusanalüüs kujutab KSH objektiks olevate strateegiliste arengudokumentidega seatud eesmärkide ja tegevuste hindamist, kuivõrd on rakenduskava kooskõlas ning vastavuses teiste strateegiliste dokumentidega seatud asjakohaste keskkonnaeesmärkidega (nii rakenduskava eesmärkide vastavust EL poliitikas seatud eesmärkidele, kui ka rakenduskava ühilduvus teiste Eesti asjakohaste riiklike strateegiliste dokumentidega). Vastavusanalüüsi käigus analüüsitakse, kas väljatöötatud eesmärgid ja meetmed aitavad kaasa või ei aita kaasa erinevate rahvusvaheliste, Euroopa Liidu ja Eesti siseriiklike poliitiliste keskkonnaeesmärkide saavutamisele. Rakenduskava eesmärkide ja meetmete vastavusanalüüsi puhul viiakse läbi võrdlus sama üldistustasemega teiste, kõnealuse valdkonna või sellega seotud strateegiliste arengudokumentide keskkonnaeesmärkidega. Vastavusanalüüs esitatakse KSH aruandes tabeli vormis.

Võrreldavate strateegiliste dokumentide loetelu on esitatud peatükis 4.

Välismõjude analüüs on lähenemine, mis võrdleb kavandatavaid tegevusi välismõjude spektri osas. Välismõjude analüüsi käigus antakse ülevaade käsitletava valdkonna hetkeseisust ning peamistest probleemidest, analüüsitakse, milliseid loodus- ja sotsiaalse keskkonna valdkondi ning millises ulatuses rakenduskava prioriteetide täitmiseks kavandatavate meetmete/tegevustega mõjutatakse. Vajadusel esitatakse ettepanekuid rakenduskava täiendamiseks keskkonnaaspektide osas. Samuti pakutakse vajadusel välja alternatiivseid meetmeid ebasoodsate mõjude vähendamiseks ning tehakse ettepanekuid soodsate mõjude võimendamiseks. Seejuures hinnatakse nii vahetut, kui ka kaudset mõju.

KSH hindab rakenduskava elluviimisega kaasnevat mõju **looduskeskkonnale, sh inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele ja varale ning kultuuripärandile** vastavalt KeHJS § 40 lg-le 4.

Välismõjude analüüsi käigus hinnatakse mõjusid eeskätt kvalitatiivselt (kirjeldavalt) erinevate mõjuvaldkondade suhtes. Võimalusel hinnatakse mõjusid eri keskkonnavaldkondadele ka kvantitatiivselt. Arvestades rakenduskava strateegilist taset ja seda, et planeeritud meetmete/tegevuste osas puudub sageli piisavalt detailne informatsioon, on siiski kvantitatiivsete hinnangute andmine keeruline ning seetõttu pole paljude keskkonnavaldkondade osas kvantitatiivsete hinnangute andmine võimalik. KSH käigus antavad hinnangud jagunevad üldjuhul lühi- ja pikaajalisteks.

Kuna KSH lähtub strateegilise planeerimisdokumendi täpsusastmest, hinnatakse ka mõjusid oluliselt üldisemal tasemel kui näiteks detailplaneeringu või tegevusloa tasandil, seejuures ei viida KSH käigus läbi täiendavaid uuringuid. Hinnangute andmisel tuginetakse olemasolevatele seire- ja statistika- ning teadusandmetele.

Rakenduskava keskkonnamõju strateegilisel hindamisel on tulenevalt üldistustasemest aga ka valdkonna keerukusest oluline kumulatiivsete ja sünergiliste mõjude käsitlemine, sest kumulatiivsete efektide osakaal üldises mõjude spektris võib olla oluline. Kumulatiivsete mõjude hindamine viiakse läbi välismõjude hindamise järgselt.

Kumulatiivsete mõjudena ehk koosmõjuna mõistetakse inimtegevuse eri valdkondade mõjude kuhjumist (liitumine või kombineerumine), mis võib hakata keskkonda oluliselt mõjutama. Kuigi eraldi võttes võivad üksikud mõjud olla ebaolulised, võivad need aja jooksul ühest või mitmest allikast liituda ja põhjustada loodusressursside seisundi halvenemist/paranemist. Mõjude kumulatiivsuse hindamisel arvestatakse nii otseseid, kui ka kaudseid mõjusid. Seega võib kavandatava tegevuse kumulatiivse mõjuna käsitleda kogumõju, mida kavandatav tegevus koos teiste valdkonna strateegiatega ja seal kavandatavate mõjutatavate tegevustega avaldab.

Seega arvestatakse kumulatiivsete mõjude hindamisel teiste valdkondlike strateegiliste dokumentidega seatud meetmete võimalike mõjude kumuleerumist rakenduskava meetmetega.

Teiste strateegiliste dokumentidega seoste analüüsimise käigus, selgub, millised on teised valdkondlikud tegevused, mis võivad omada koosmõju (kumulatiivset mõju) rakenduskava meetmetega. Kumulatiivsete mõjude tuvastamisel ja hindamisel keskendutakse sellele, kuidas erinevate strateegiliste dokumentide valdkondlikud meetmed ja tegevused aitavad kaasa Eesti merekeskkonna ja siseveekogude hea seisundi saavutamisele või kas erinevad tegevused võivad kumulatiivselt hoopis hea seisundi saavutamist takistada. Samuti, kuidas kavandatud meetmed ja tegevused mõjutavad kumulatiivselt püstitatud kliimaeesmärkide saavutamist.

Kumulatiivsete mõjude hindamise meetodiks on mõjupuude ja/või mõjumaatriksite koostamine, kus otsitakse erinevate meetmete omavahelisi seoseid.

Välismõjude analüüsile eelneb eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjelduse koostamine asjakohases mahus. Mõjutatava keskkonna kirjeldus on sisuliselt keskkonnaseisundi ülevaade. Keskkonnaseisundi ülevaate eesmärk on selgitada, milline on hõlmatava valdkonna keskkonnaseisund täna.

Paralleelselt KSHga toimub rakenduskava eelhindamise protsess, mille peamine eesmärk on fondi alusmääruse, ÜKP ja Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava prioriteetide ja sätete rakenduskavas rakendamise hindamine ja analüüs.

Välismõjude analüüsi käigus analüüsitakse eeldatavalt kaasnevat mõju:

Mõjud looduskeskkonnale (sh veekeskond, atmosfäär, rannikud):

- Mõju vee kvaliteedile (nii merekeskkonna, kui ka maismaa veekogude ja põhjavee kvaliteedile);
- Mõju põhja- ja pinnaveeressursile ja veekasutusele (seoses vesiviljelusega);

- Mõju vee-elustikule- ja elupaikadele (sh koelmualadele) ja kalavarudele (sh mõju kaitsvatele loodusobjektidele ning Natura 2000 alade kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele);
- Mõju maismaa elustikule ja elupaikadele;
- Mõju kliimamuutustele.

Mõjud sotsiaalsele keskkonnale:

- Mõju inimeste tervisele ja varale;
- Mõju inimese sotsiaalsetele vajadustele (sh tööhõivele ja ettevõtluskeskkonnale (kalandus, vesiviljelus jt) ning teadus- ja arendustegevusele);
- Mõju kultuuripärandile;
- Mõju kliimamuutustega kohanemisele.

KSH aruandes kirjeldatakse, missuguseid alternatiivseid arengustsenaariume (alternatiivseid meetmeid) on rakenduskava koostamisel kaalutud ja kuidas on jõutud rakenduskava lahenduseni. Rakenduskava koostamise käigus koostatakse esmalt SWOT analüüsid EMKVF prioriteetide kaupa. SWOT analüüside põhjal selgub, millised meetmeid on vajalik rakenduskavas EL ühise kalanduspoliitika (ÜKP), liidu integreeritud merenduspoliitika ja liidu ookeanide majandamise valdkonna rahvusvaheliste kohustuste eesmärkide täitmiseks rakendada. Seejuures kaalutakse vajadusel alternatiivseid meetmeid (stsenaariumeid). Seega selgub rakenduskava koostamise käigus, kas ja milliseid alternatiivseid meetmeid kaalutakse.

Võimaluse (ja vajaduse) korral pakutakse KSH koostamise käigus kavandatud meetmetele välja täpsustusi meetmete sisustamiseks rakenduskava või muude strateegiliste dokumentide eesmärkidega parema kooskõla saavutamiseks.

Seejärel toimub erinevate alternatiivide keskkonnamõjude hindamine ning tulemustest lähtuvalt alternatiivsete meetmete võrdlus. KSH käigus käsitletavat võimalikud alternatiivid eesmärkide elluviimiseks täpsustuvad protsessi käigus.

Alternatiivsete meetmete võrdlus toimub kvalitatiivselt, kusjuures võrreldakse erinevate alternatiivsete meetmete mõju eelpool toodud mõjuvaldkondadele.

Natura mõju hindamine

Rakenduskavaga kaasnevate mõjude hindamine rahvusvahelisele Natura 2000 võrgustikule viiakse läbi vastavalt loodusdirektiivi artikli 6 lõigetele 3 ja 4 ning KEHJS-e § 29 alusel. Hindamisel tuginetakse juhendile „Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis“ (KeMÜ, 2019).

Natura hindamine viiakse vajalikus ulatuses (eelhindamine, asjakohane hindamine jne) läbi KSH aruande koostamise etapis, vastavuses rakenduskava täpsusastmega. Kui Natura eelhindamise tulemusena selgub, et rakenduskava elluviimise mõju Natura 2000 aladele ei ole välistatud, tuleb rakenduskava KSH käigus läbi viia ka Natura asjakohane hindamine. Natura asjakohase hindamise käigus saab vajadusel välja töötada alternatiivseid lahendusi ja leevendavaid meetmeid, seades arendustegevusele täiendavaid tingimusi. Rakenduskava kui kõrgema strateegilise planeerimisdokumendi Natura asjakohase hindamise puhul peetakse silmas, et hindamise ulatus ja põhjalikkus oleksid proportsionaalsed strateegilise planeerimisdokumendi ulatusega.

Leevendavate meetmete ja seiremeetmete väljapakumine

Vastavusanalüüsi käigus leitud mittevastavuste parandamiseks ning välismõjude analüüsi käigus leitud olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks ja/või vähendamiseks pakutakse vajadusel välja leevendavaid meetmeid.

Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimise kaasneva olulise keskkonnamõju seireks ja keskkonnameetmete tõhususe jälgimiseks pakutakse välja seiremeetmed, mis on soovitatav integreerida rakenduskavasse.

8. Strateegilise planeerimisdokumendi koostamisest eeldatavalt mõjutatavad ja huvitatud asutused ning isikud

Isikud ja asjaomased asutused, keda strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatav tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi antud strateegiliste planeerimisdokumentide vastu, on esitatud alljärgnevas tabelis 1.

Samuti on tabelis 1 eraldi välja toodu KeHJSe kohased asjaomased asutused, kelle käest KSH programmi ja aruande kohta seisukohta küsitakse ning kellega KSH aruanne kooskõlastatakse.

Tabel 1. Isikud ja asjaomased asutused, keda strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatav tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi antud strateegiliste planeerimisdokumentide vastu.

Asjaomane asutus või huvitatud isik	Mõju ja/või huvi	Teavitatakse vastavalt KeHJS §37 lg1
Keskkonnaministeerium	Asjaomane asutus Merestrategia, veemajanduskavad ja kalavarud, riiklikud uurimisprogrammid	e-kirjaga DHS vahendusel
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Asjaomane asutus Merenduspoliitika, sadamad, sadamate taristud ja juurdepääsuteed	e-kirjaga DHS vahendusel
Haridus- ja Teadusministeerium	Asjaomane asutus Teadus- ja hariduspoliitika (sh merenduses, kalanduses ja vesiviljeluses)	e-kirjaga DHS vahendusel
Siseministeerium	Asjaomane asutus Rannapiirkondade areng	e-kirjaga DHS vahendusel
Rahandusministeerium	Asjaomane asutus Riigi rahandus Regionaalarengu edendamine	e-kirjaga DHS vahendusel
Sotsiaalministeerium	Asjaomane asutus Tööhõive sinise majanduse kontekstis	e-kirjaga DHS vahendusel
Keskkonnaamet	Asjaomane asutus Harrastuskalapüük Kaitsealuste loodusobjektide valitseja Kudealade taastamise projektid, Lääne-Eesti saarestiku biosfääri programmiala	e-kirjaga DHS vahendusel

Asjaomane asutus või huvitatud isik	Mõju ja/või huvi	Teavitatakse vastavalt KeHJS §37 lg1
Keskkonnainspektsioon	Asjaomane asutus Kutselise ja harrastuskalapüügi järelevalve	e-kirjaga DHS vahendusel
Veeteede Amet	Asjaomane asutus Riiklik järelevalve merenduses, sadamad	e-kirjaga DHS vahendusel
Keskkonnaagentuur	Asjaomane asutus Riikliku keskkonnaseire korraldaja	e-kirjaga DHS vahendusel
Veterinaar- ja Toiduamet	Asjaomane asutus Kutselise kalapüügi korraldus ja toiduturg, toiduohutus, sertifitseerimine	e-kirjaga DHS vahendusel
Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet	Asjaomane asutus Kalanduse ja vesiviljeluse toetused	e-kirjaga DHS vahendusel
Eesti Kala- ja Vähikasvatavate Liit	Huvitatud isik	e-kirjaga DHS vahendusel
Eesti Kalaliit	Huvitatud isik	e-kirjaga DHS vahendusel
Eesti Kalurite Liit	Huvitatud isik	e-kirjaga DHS vahendusel
Eesti Kaugpüüdjate Liit	Huvitatud isik	e-kirjaga DHS vahendusel
Eesti Vesiviljelejate Liit	Huvitatud isik	e-kirjaga DHS vahendusel
Eesti Harrastuskalastajate Liit	Huvitatud isik	e-kirjaga DHS vahendusel
Eesti Kalapüügiühistu	Huvitatud isik	e-kirjaga DHS vahendusel
Eesti Kalatootjate Keskühistu	Huvitatud isik	e-kirjaga DHS vahendusel
Eesti Kutseliste Kalurite Ühistu	Huvitatud isik	e-kirjaga DHS vahendusel
Eesti Traalpüügi Ühistu	Huvitatud isik	e-kirjaga DHS vahendusel
Kalakasvatavate Ühistu Ecofarm	Huvitatud isik	e-kirjaga DHS vahendusel
Peipsi Kalandusühistu	Huvitatud isik	e-kirjaga DHS vahendusel
Kalanduspiirkondade algatusrühmad:	Huvitatud isikud	e-kirjaga DHS vahendusel

Asjaomane asutus või huvitatud isik	Mõju ja/või huvi	Teavitatakse vastavalt KeHJS §37 lg1
Harju Kalandus MTÜ Hiukala MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu MTÜ Läänemaa Rannakalanduse Selts MTÜ Peipsi Kalanduspiirkonna Arendajate Koda MTÜ Saarte Kalandus MTÜ Võrtsjärve Kalanduspiirkond MTÜ Virumaa Rannakalurite Ühing MTÜ		
Tallinna Tehnikaülikooli Eesti Mereakadeemia	Huvitatud isik	e-kirjaga DHS vahendusel
Tallinna Tehnikaülikooli Meresüsteemide Instituut	Huvitatud isik	e-kirjaga DHS vahendusel
Tartu Ülikooli Mereinstituut	Huvitatud isik	e-kirjaga DHS vahendusel
Maaülikooli Põllumajandus- ja keskkonnainstituut Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituut	Huvitatud isik	e-kirjaga DHS vahendusel
Tallinna Ülikooli Loodus- ja terviseteaduste instituut	Huvitatud isik	e-kirjaga DHS vahendusel
Eesti Sadamate Liit	Huvitatud isik	e-kirjaga DHS vahendusel
Eesti Keskkonnaühenduste Koda	Keskkonnakaitse edendamine	e-kirjaga DHS vahendusel
laiem avalikkus	Teadlikkuse tõstmine	Teavitatakse ajalehes ja Ametlikes Teadaannetes.

KSH aruande koostamise käigus võib mõjutatavate ja/või huvitatud isikute ja asutuste nimekiri täiendada.

9. KSH läbiviimise ning tulemuste avalikustamise ajakava

KSH läbiviimise ajakava on esitatud tabelis 2. KSH programmi eelnõu avalikustamisega seotud dokumentatsioon (sh avaliku arutelu protokoll) on esitatud lisas 3.

Tabel 2. Rakenduskava koostamise ja KSH läbiviimise ajakava.

Rakenduskava etapid	KSH etapid	Läbiviimise aeg
-	Rakenduskava KSH algatamine.	08.01.2019
SWOT analüüside koostamine	Eelinfo koondamine ja KSH programmi eelnõu koostamine	Aprill - mai 2020
	KSH programmi eelnõule asutuste seisukohtade küsimine ja saamine	Juuni - juuli 2020
	KSH programmi eelnõu täiendamine vajadusel lähtuvalt asutuste seisukohtadest ja asutuste seisukohtadele vastuste koostamine	Juuli - august 2020
	KSH programmi eelnõu avalik väljapanek ja avalik arutelu	August – september 2020
Rakenduskava esimese versiooni valmimine.	KSH programmi eelnõu täiendamine vastavalt avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemustele ning KSH programmi nõuetele vastavuse kontrollimiseks esitamine	September – oktoober 2020
	KSH programmi nõuetele vastavaks tunnistamine	November - detsember 2020
Rakenduskava konsultatsioonid Euroopa Komisjoniga	KSH aruande eelnõu koostamine	Jaanuar- märts 2021
Rakenduskava meetmete tegevuste täiendamine, hindamiskriteeriumite ja tulemusnäitajate lõplike valikute tegemine. Rakenduskava teise versiooni (eelnõu) valmimine		Aprill-august 2021
	KSH aruande eelnõu kohta asutuste seisukohtade küsimine ja saamine	September 2021
-	Rakenduskava eelnõu ning KSH aruande eelnõu avalik väljapanek ja avalik arutelu	November - detsember 2021
Rakenduskava lõpliku versiooni valmimine	KSH aruande eelnõu täiendamine peale avaliku väljapaneku ja arutelu toimumist ning vastuskirjade koostamine	Detsember 2021 – jaanuar 2022
	KSH aruande kooskõlastamine asutustega ja kooskõlastuste saamine	Jaanuar – veebruar 2022
	KSH aruande nõuetele vastavuse kontrollimiseks esitamine ja tõlkimiseks esitamine	Veebruar 2022

Rakenduskava etapid	KSH etapid	Läbiviimise aeg
	KSH aruande nõuetele vastavaks tunnistamine ja tõlke valmimine	Märts 2022
Rakenduskava EK-le esitamine	-	2022 II kvartal
EK kinnitab rakenduskava	-	Jaauar 2023

10. Strateegilise planeerimisdokumendi ja selle KSH koostamise korraldaja, strateegilise planeerimisdokumendi koostaja ja kinnitaja ning KSH eksperdi andmed

Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi 2021–2027 rakenduskava koostamise algataja, koostamise korraldaja, koostaja ja kinnitaja:

Maaeluministerium

Lai tn 39 // Lai tn 41, 15056 Tallinn

Kontaktisik: Oleg Epner

Telefon: + 372 62 56 519

E-post: Oleg.Epner@agri.ee

KSH ekspert:

OÜ Alkranel

Juhtekspert: Alar Noorvee

Aadress: Riia 15b, 51010 Tartu

Tel: 736 6676; 554 0579

E-post: alar@alkranel.ee

KSH juhteksperti, Alar Noorvee, nõuetele vastavuse kinnitus on esitatud strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldajale käesolevast programmist eraldiseisvana.

KSH juhtekspert Alar Noorvee omab KSH läbiviimise õigust (vastavalt *keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse* §34 lg 4) sest:

- On omandanud kõrghariduse Tartu Ülikoolis (magistrikraad (MSc) ning doktorikraad (PhD) keskkonnatehnoloogias).
- Omab enam kui 15-aastast töökogemust keskkonnamõju hindamiste ja keskkonnamõju strateegiliste hindamiste juhtekspertina. Omab keskkonnaalast töökogemust alates 2000. aastast. KMH litsents (nr KMH0098) esmakordselt omistatud 2003. a. Keskkonnamõju strateegilise hindamise juhteksperti kogemust omab alates 2006. a.
- On läbinud MTÜ Keskkonnamõju Hindajate Ühing poolt läbiviidud Keskkonnamõju strateegilise hindamise koolituse 60 tunni mahus (2016. aastal).
- On läbinud juhtimisalase koolituse enam kui 60 tunni mahus Estonian Business Schoolis - Projektijuhtimise meistriklass (3 EAP; 1 EAP = 26 tundi maht, vastavalt 3EAP = 78 tundi)
- Omab pikaajalist kogemust erinevate projektide juhtimisel.
- Ekspert tunneb keskkonnamõju strateegilise hindamise põhimõtteid, protseduuri ja hindamisega seonduvaid õigusakte ning olen keskkonnamõju strateegilisel hindamisel erapooletu ja objektiivne.

KSH ekspertrühma koosseis:

- ✓ Alar Noorvee (OÜ Alkranel) – KSH juhtekspert. Haridus: Tartu Ülikooli Keskkonnatehnoloogia PhD, töökogemus KMH/KSH valdkonnas: üle 15 aasta. Mõjuvaldkonnad käesolevas KSHs: Mõju veekvaliteedile, mõju põhja- ja

- pinnaveeressursile ja veekasutusele; mõju õhukvaliteedile ja kliimamuutustele; sotsiaalsed mõjud;
- ✓ **Markus Vetemaa** (Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituudi juhtivteadur) - Haridus: Tartu Ülikooli bioloogia (PhD ihtüoloogia ja kalandus). Mõjuvaldkonnad käesolevas KSHs: Mõju kalavarudele ja vee-elustikule ja elupaikadel
 - ✓ Tanel Esperk (OÜ Alkranel) – keskkonnaekspert. Haridus: Tartu Ülikooli Keskkonnatehnoloogia MSc, töökogemus KMH/KSH valdkonnas: üle 10 aasta. Mõjuvaldkonnad käesolevas KSHs: Mõju vee-elustikule ja elupaikadele, mõju maismaa elustikule ja elupaikadele, mõju Natura 2000 võrgustikule;
 - ✓ **Terje Liblik** (OÜ Alkranel) – **keskkonnamõju strateegilise hindamise analüütik - Haridus:** magistrikraad tööstusökoloogias Tallinna Tehnikaülikoolis. Mõjuvaldkonnad käesolevas KSHs: mõju säästvate loodusvarade kasutusele ja ressursikasutusele.
 - ✓ **Kersti Kuum** (OÜ Alkranel) – **keskkonnamõju strateegilise hindamise analüütik - Haridus:** magistrikraad (MSc) Tallinna Tehnikaülikoolis erialal keskkonnakorraldus ja puhtam tootmine. Mõjuvaldkonnad käesolevas KSHs: mõju õhukvaliteedile ja kliimamuutustele; sotsiaalsed mõjud.

KSH programmi eelnõu koostas koostöös KSH ekspertgrupiga:

Alar Noorvee
OÜ Alkranel
Riia 15B, 51010 Tartu
55 40 579
7 366 676
alar@alkranel.ee

KSH PROGRAMMI LISAD

Lisa 1. KSH algatamise otsus

MAAELUMINISTEERIUM

KÄSKKIRI

08.01.2019 nr 11

„Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi rakenduskava 2021–2027“ keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine

Käskkiri kehtestatakse keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 35 lõike 1 alusel.

1. Algatada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse eelnõule vastava „Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi rakenduskava 2021–2027“ (edaspidi *rakenduskava*) väljatöötamiseks keskkonnamõju strateegiline hindamine. Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi rakenduskava abil suunatakse liidu eelarvest pärit vahendid ühise kalanduspoliitika (ÜKP), liidu merenduspoliitika ja liidu ookeanide majandamise valdkonna rahvusvaheliste kohustuste toetamise. Rakenduskava koostamisel lähtutakse Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse, milles käsitletakse Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 508/2014 (COM/2018/390 final) eelnõust.

2. Rakenduskava koostamise eesmärk on toetada järgnevat:

- 1) Keskkonnateadlikult ja jätkusuutlikult kalavarusid majandades on kalavarud heas seisus;
- 2) Kalandus- ja vesiviljelussektor on jätkusuutlik ja konkurentsivõimeline;
- 3) Kalandus- ja vesiviljelussektori toodang on kvaliteetne, kõrge lisandväärtuse ja suure ekspordipotentsiaaliga.

3. Rakenduskava keskkonnamõju strateegiline hindamine algatakse keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõike 1 punkti 1 ja § 35 lõike 2 alusel selle vajadust põhjendamata, kuna rakenduskava koostatakse kalanduse valdkonnas. Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk on kaasa aidata tasakaalustatud, Euroopa Liidu ja Eesti keskkonnapoliitikaga kooskõlas oleva rakenduskava koostamisele, mis võimaldaks Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi (EMKVF) meetmeid Eestis tulemuslikult rakendada.

4. Euroopa Komisjoni otsusega heaks kiidetava rakenduskava koostab Maaeluministeerium (Lai tn 39 // Lai tn 41, 15056 Tallinn).

5. Käskkiri avalikustatakse Maaeluministeeriumi veebilehel aadressil: <https://www.agri.ee/et/eesmargid-tegevused/euroopa-merendus-ja-kalandusfond-emkf-2021->

2027. Keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise otsusest teavitatakse avalikkust keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 35 lõike 6 kohaselt.

Saata: juhtkond, osakonnad, Keskkonnaministeerium, Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2021–2027 rakenduskava ekspertkomisjoni liikmed.

(allkirjastatud digitaalselt)
Arvo Aller
Maaeluminister

Lisa 2. KSH programmile laekunud asjaomaste asutuste seisukohad ja vastused seisukohtadele

Maaeluministeerium saatis oma 15.06.2020 kirjaga nr 6.9-3/619 „Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi rakenduskava 2021–2027“ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi asjaomastele asutustele seisukoha küsimiseks. Asjaomased asutused, kellelt KSH programmile seisukohti küsiti on järgmised:

- Keskkonnaministeerium
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
- Haridus- ja Teadusministeerium
- Siseministeerium
- Rahandusministeerium
- Sotsiaalministeerium
- Keskkonnaamet
- Keskkonnainspektsioon
- Veeteede Amet
- Keskkonnaagentuur
- Veterinaar- ja Toiduamet
- Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet

Lisaks asjaomastele asutustele saadeti KSH programm tutvumiseks ka huvitatud isikutele:

- Tallinna Tehnikaülikooli Eesti Mereakadeemia
- Tallinna Tehnikaülikooli Meresüsteemide instituut
- Tartu Ülikooli Eesti mereinstituut
- Eesti Maaülikooli Põllumajandus- ja keskkonnainstituut
- Eesti Maaülikooli Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituut
- Tallinna Ülikooli Loodus- ja terviseteaduste instituut
- Eesti Keskkonnaühenduste Koda
- Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava 2021–2027 ekspertkomisjoni liikmed

Tabel L1. Asjaomaste asutuste esitatud seisukohad ja nendega arvestamine

Asjaomane asutus	Kuupäev	Kirja number	Esitatud ettepanekud ja küsimused	Vastused esitatud ettepanekutele ja küsimustele
Keskkonna- ministeerium	22.06.20	e-kiri Kaspar Anderson (Mere- keskkonna osakond)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sõnastada 3. peatükki keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimise eesmärgid on 2. punkt järgmiselt: keskkonnaaspektide integreerimine rakenduskavasse „põllumajanduse ja kalanduse arengukava aastani 2030“ alusel, tehes seejuures ettepanekuid keskkonnakaitseliste meetmete paremaks arvestamiseks, et vajaduse korral saaksid põhjendatud soovitusel ka arvesse võetud; 2. Lisada peatükki 4. loetellu Euroopa Liidu elurikkuse strateegia aastani 2030; 3. Peatükis 5.3 lisada viide toodangu andmete kohta ning välja tuua toodangu jaotus sise- ja merevesiviljeluste kaupa; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sõnastus täiendatud 2. Lisatud 3. KSH programmi eelnõus välja toodud toodangu andmed on viidatud vastava lõigu lõpus (Allikas: Kalanduse Teabekeskus, 2019 „Eesti Kalamajandus 2018“ https://www.kalateave.ee/images/pdf/Eesti_kala_majandus_2018_veeb.pdf Täiendavalt on lisatud Statistikaameti andmed 2019. a kaubakala kasvatamise kohta ning tuginedes OÜ Redstorm esitatud andmetele ka välja toodud eraldi kaubakala müügi kogused mere- ja sisevesiviljeluse kohta. Kuna Statistikaameti andmed ei erista kaubakala kasvatamise ja müügi koguste juures merevesiviljelust ning sisevesiviljelust, siis on tuginetud OÜ Redstorm andmetele merevesiviljeluse osas.
Majandus- ja Kommunikatsiooni- ministeerium	-	-	Ei esitatud	-
Haridus- ja Teadus- ministeerium	-	-	Ei esitatud	-
Siseministeerium	-	-	Ei esitatud	-
Rahandus- ministeerium	15.07.20	e-kiri Susann Tamm Riigieelarve osakond	Lisada tabelisse nr 1 mõju ja huvi tulpa Rahandusministeeriumi riigi rahanduse kõrvale ka regionaalarengu edendamine, kuna KSH Prioriteet nr 3. on - Säästva sinise majanduse kasvu võimaldamine ja jõukate rannikukogukondade soodustamine ja vastavad eesmärgid on kalanduse ja	Tabelisse 1 lisatud huvina regionaalarengu edendamine.

Asjaomane asutus	Kuupäev	Kirja number	Esitatud ettepanekud ja küsimused	Vastused esitatud ettepanekutele ja küsimustele
			vesiviljelusega seotud ranniku ja sisemaa kogukondade areng ning sinimajanduse võimaluste, sh keskkonna-, kultuuri, sotsiaalsete ja inimressursside parem kasutamine.	
Sotsiaal-ministeerium	-	-	Ei esitatud	-
Keskkonnaamet	13.07.20	nr 6-5/20/1266-3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Keskkonnaamet palub korrigeerida KSH programmi lk 4 keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) nimetust (KSH programmi lk 4 on nimetatud kui keskkonnamõju hindamise ja juhtimissüsteemi seadus). 2. KSH aruandes tuleb käsitleda, missuguseid arengutsenaariume on rakenduskava koostamisel kaalutud ja kuidas on jõutud rakenduskava lahenduseni, samuti, kuidas on rakenduskava vorminud KSH tulemused. 3. KSH programmi ptk-i 4 lisada Lääne-Eesti saarestiku biosfääri programmiala, mis on kehtestatud säästva arengu seaduse § 13 alusel. 4. KSH programmi ptk-s 5.1 on nimetatud rannikuveekogumid. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et rannikuveekogumid on keskkonnaministri 16.04.2020 määrusega nr 19 „Pinnaveekogumite nimekiri, pinnaveekogumite ja 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Korrigeeritud 2. Märkust arvestatakse ja KSH aruandes kirjeldatakse, milliseid alternatiivseid arengutsenaariume rakenduskava koostamisel on käsitletud ja kuidas on jõutud rakenduskava lahenduseni. Võimaluse (ja vajaduse) korral töötatakse KSH koostamise käigus kavandatud meetmetele välja eraldi alternatiivsed meetmed (stsenaariumid) rakenduskava eesmärkide elluviimiseks. Vastavalt on täiendatud KSH programmi ptk 7 (KSH meetodika) 3. KSH programmi ptk 4 on lisatud Lääne-Eesti saarte biosfääri programmiala. Säästliku arengu programm 2014-2020 4. Uuenenud rannikuveekogumite nimekiri on lisatud. 5. Arvestatakse KSH aruande koostamisel nii palju, kui see antud strateegilisel tasemel on võimalik. Nt antakse hinnang, kas on võimalik toitaineid lisav vesiviljelus, toitainete neutraalne kombineeritud vesiviljelus või toitaineid veekogumist eemaldav vesiviljelus. 6. Koelmualad lisatud nimekirja. 7. Arvestatakse KSH aruande koostamisel. Vastuoluline info seoses Natura hindamisega on ptk 6 eemaldatud. Asjakohane info on ptk 7:

Asjaomane asutus	Kuupäev	Kirja number	Esitatud ettepanekud ja küsimused	Vastused esitatud ettepanekutele ja küsimustele
			<p>territoriaalmere seisundiklasside määramise kord, pinnaveekogumite ökoloogiliste seisundiklasside kvaliteedinäitajate väärtused ja pinnaveekogumiga hõlmamata veekogude kvaliteedinäitajate väärtused“(edaspidi määrus nr 19) muutunud. Lääne-Eesti vesikonnas rannikuveekogumid (määruse nr 19 lisa 1) on muutunud.</p> <p>5. KSH käigus tuleb käsitleda kõiki 16 rannikuveekogumit eraldi ja anda hinnang, millised mõjud võivad kaasneda vesiviljeluse arendamisega nendes rannikuveekogumites. KSH käigus tuleb hinnata, kas vesiviljelusega võib halveneda nende rannikuveekogumite seisund veelgi ja kas ning millised leevendusmeetmeid tuleks rakendada. Võimalusel tuua välja ka pinnaveekogumid, millel vesiviljeluse arendamisega võib kaasneda suurem oht pinnaveekogumi seisundile ja vajadusel pakkuda välja asjakohased leevendusmeetmed.</p> <p>6. Keskkonnaamet teeb ettepaneku lisada lk 22 loetelusse ka koelmuulade punkt nagu see on välja toodud KSH programmi lk 20.</p> <p>7. KeHJS § 45 lg 2 kohaselt strateegilise planeerimisdokumendi võib kehtestada juhul, kui seda lubab Natura 2000 võrgustiku ala kaitsekord ning</p>	<p><i>Rakenduskavaga kaasnevate mõjude hindamine rahvusvahelisele Natura 2000 võrgustikule viiakse läbi vastavalt loodusdirektiivi artikli 6 lõigetele 3 ja 4 ning KEHJS-e § 29 alusel. Hindamisel tuginetakse juhendile „Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis“ (KeMÜ, 2019).</i></p> <p><i>Natura hindamine viiakse vajalikus ulatuses (eelhindamine, asjakohane hindamine jne) läbi KSH aruande koostamise etapis, vastavuses rakenduskava täpsusastmega. Kui Natura eelhindamise tulemusena selgub, et rakenduskava elluviimise mõju Natura 2000 aladele ei ole välistatud, tuleb rakenduskava KSH käigus läbi viia ka Natura asjakohane hindamine.</i></p> <p>8. Arvestatakse ja Natura hindamine vormistatakse eraldi peatükina.</p> <p>9. Kumulatiivsete mõjude hindamisel arvestatakse <u>teiste valdkondlike strateegiliste dokumentidega</u> seatud meetmete võimalike mõjude kumuleerumist rakenduskava meetmetega.</p> <p>Teiste strateegiliste dokumentidega seoste analüüsimise käigus, selgub, millised on teised valdkondlikud tegevused, mis võivad omada koosmõju (kumulatiivset mõju) rakenduskava meetmetega. Kumulatiivsete mõjude tuvastamisel ja hindamisel keskendutakse sellele, kuidas erinevate strateegiliste dokumentide valdkondlikud meetmed ja tegevused aitavad kaasa Eesti merekeskkonna ja siseveekogude hea seisundi saavutamisele või kas erinevad tegevused võivad</p>

Asjaomane asutus	Kuupäev	Kirja number	Esitatud ettepanekud ja küsimused	Vastused esitatud ettepanekutele ja küsimustele
			<p>strateegilise planeerimisdokumendi kehtestaja on veendunud, et kavandatud tegevus ei mõjuta ebasoodsalt selle Natura 2000 võrgustiku ala terviklikkust ega kaitse eesmärki. Keskkonnaamet märgib, et kui Natura eelhindamise tulemusena selgub, et rakenduskava elluviimise mõju Natura 2000 aladele ei ole välistatud, tuleb rakenduskava KSH käigus läbi viia ka Natura asjakohane hindamine. Natura asjakohase hindamise käigus saab vajadusel välja töötada alternatiivseid lahendusi ja leevendavaid meetmeid, seades arendustegevusele täiendavaid tingimusi. Natura eelhindamisel ei ole lubatud leevendavaid meetmeid arvestada. Keskkonnaamet palub sellega arvestada rakenduskava KSH läbiviimisel.</p> <p>8. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et rakenduskava KSH aruande koostamisel tuleb Natura hindamine vormistada oma protseduuri ja hinnangust tulenevate õiguslike tagajärgede tõttu eraldiseisva (ala)peatükina, mitte ühe osana mõjudest vee-elustikule-ja elupaikadele ja kalavarudele.</p> <p>9. Keskkonnaamet palub KSH programmis välja tuua, kuidas on kavas hinnata kumulatiivset mõju, mis aspektid võetakse seejuures arvesse.</p>	<p>kumulatiivselt hoopis hea seisundi saavutamist takistada. Samuti, kuidas kavandatud meetmed ja tegevused mõjutavad kumulatiivselt püstitatud kliimaeesmärkide saavutamist.</p> <p>Kumulatiivsete mõjude hindamise meetodiks on mõjupuude ja/või mõjumaatriksite koostamine, kus otsitakse erinevate meetmete omavahelisi seoseid.</p> <p>10. Tabelis 1 on lisatud Keskkonnaameti huvide osas täiendavat infot ja korrigeeritud <i>Kaitsealuste loodusobjektide valitseja</i></p> <p>11. Lisatud</p>

Asjaomane asutus	Kuupäev	Kirja number	Esitatud ettepanekud ja küsimused	Vastused esitatud ettepanekutele ja küsimustele
			<p>10. KSH programmi lk 24: Keskkonnaamet ei ole seotud ainult harrastuspüügiga ja kaitstavate loodusobjektide valitsemisega, vaid ka kudealade taastamise projektidega, BPA alal UNESCO Man and Biosphere programmi toimimisele piirkonnas. Ühtlasi Keskkonnaamet palub korrigeerida mõistet „Kaitsealuste loodusobjektide osas kaitsealade valitseja“.</p> <p>11. Keskkonnaamet teeb ettepaneku panna KSH programmi tabelis 2 rakenduskava koostamise ja KSH etapid koos tähtaegadega kõrvuti, sidudes need omavahel ühtseks protsessiks. See annaks infot ka avalikkusele, millal midagi toimub.</p>	
Keskkonna-inspeksioon	14.07.2020	e-kiri Gaida Aasaru APO vanemspetsialist	Keskkonnainspeksioonil puuduvad ettepanekud „Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi rakenduskava 2021-2027“ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi sisu osas.	-
Veeteede Amet	14.07.2020	1-8-5/1568	Veeteede Ametil ei ole täiendavaid ettepanekuid ega märkusi programmi sisu osas.	-
Keskkonnaagentuur	30.06.2020	nr1-9/20/43-2	Keskkonnaagentuur, lähtudes HELCOM'i Läänemere reostuskoormuse vähendamise kokkulepetest, on seisukohal, et kuna	Info võetakse teadmiseks ning sellega arvestatakse KSH aruande koostamisel.

Asjaomane asutus	Kuupäev	Kirja number	Esitatud ettepanekud ja küsimused	Vastused esitatud ettepanekutele ja küsimustele
			<p>HELCOM'i reostuskoormuse eesmärgid ei ole saavutatud, siis enne mingis mahus lisanduva kalakasvatustekoormuse lubamist tuleks rakendada täiendavaid meetmeid maismaalt tuleva koormuse vähendamiseks.</p> <p>Teadmiseks, et oleme antud teemal 2020.a alguses teostanud ka vastavad arvutused ja analüüsi Keskkonnaministeeriumile (14.02.2020, nr 10-9/20/254-2), mille edastame ka Teile tutvumiseks ning oma töös arvestamiseks.</p>	
Veterinaar- ja Toiduamet	02.07.2020 Ja 15.07.2020	e-kiri Ain Zereen Kalapüügi- ja turukorralduse osakond e-kiri Ave Raie Turukorralduse büroo	Ettepanekuid, parandusi ning täiendusi esitatud dokumendi osas ei ole	-
Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet	-	-	Ei esitatud	-

Tabel L2. Huvitatud isikute esitatud seisukohad ja nendega arvestamine

Huvitatud isik	Kuupäev	Kirja number	Esitatud ettepanekud ja küsimused	Vastused esitatud ettepanekutele ja küsimustele
Tallinna Tehnikaülikooli Eesti Mereakadeemia	-	-	Ei esitatud	-
Tallinna Tehnikaülikooli Meresüsteemide instituut	-	-	Ei esitatud	-
Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituut	-	-	Ei esitatud	-
Eesti Maaülikooli Põllumajandus- ja keskkonnainstituut	-	-	Ei esitatud	-
Eesti Maaülikooli Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituut	-	-	Ei esitatud	-
Tallinna Ülikooli Loodus- ja terviseteaduste instituut	-	-	Ei esitatud	-
Eesti Keskkonnaühenduste Koda	10.07.2020	nr 1-5/20/2785	<ol style="list-style-type: none"> 1. Peame vajalikuks, et KSH ruumiline ulatus ja sellega seotud olukorra kirjeldus oleks selgelt struktureeritud, eristades mere kui terviku ja Eesti mereosa kohta käivad faktid ja võimalikud mõjud. 2. Seosed teiste strateegiliste dokumentidega vajavad selgemat käsitlemist. Dokumentidele viitamine võiks olla korrektsem, praegu on mõnedel dokumentidel viited, mõnedel mitte. Võiks sisulisemalt avada, kuidas üks või teine dokument on konkreetselt valdkonnaga seotud. Ning lõpuks: kindlasti tuleks avada seosed Euroopa 	<ol style="list-style-type: none"> 1. KSH programmi täpsusti selles osas, et Eesti mereala kohta käiv täpsemalt eristada. 2. <ul style="list-style-type: none"> • Kõikidel viidatud dokumentidel on viited lõigu lõpus numbrilise indeksiviitena ja allikas on toodud vastava lehekülje all allmärgusena. Kui indeksi number kordub eelnevaga, siis see tähendab, et tegemist on samal leheküljel allmärgusena esitatud sama allikaga.

Huviatud isik	Kuupäev	Kirja number	Esitatud ettepanekud ja küsimused	Vastused esitatud ettepanekutele ja küsimustele
			<p>Liidu roheleppe ja sellega seotud strateegiadokumentidega. Eelkõige on vaja avada seos strateegiaga „Talust taldrikule” ja uue elurikkuse strateegiaga.</p> <p>3. Läänemere seisundi kirjeldamisel on mitmed väited esitatud ilma viite või põhjenduseta: „On tõenäoline, et 2030. aastaks ei suudeta saavutada mereala head keskkonnaseisundit bioloogilise mitmekesisuse, eutrofeerumise ja saasteainete valdkondades.” või „Mõnede liikide puhul (näiteks haug, lõhilased, mõned karplased) on kudealade halb seisund (näiteks kinnikasvanud jõesuudmed) sama oluliseks või isegi tähtsamaks teguriks.” (alapeatükk 5.1, lk 12).</p> <p>4. Kõnealusel peatükis kirjeldatakse kalaliikide seisundit põhimõtteliselt vaid räime ja kilu näitel. Kuigi tegu on kalamajanduslikult prioriteetsete liikidega, ei saa keskkonnaseisundit vaid nende põhjal kirjeldada. Veel enam, mereökosüsteem koosneb ka teistest loomarühmadest peale kalade. Peatükki tuleb kindlasti täiendada näiteks mereimetajate ja lindude ülevaatega.</p> <p>5. Kindlasti on vajalik suurem selgus Natura 2000 võrgustikule avalduva mõju hindamisel. Lk 20 lõpus on kirjas "Kuna tegemist on riikliku tasandi arengukava ja tegevuskavadega, siis ei viida KSH</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Täpsemad seosed strateegiliste dokumentidega esitatakse KSH aruandes. • Strateegiliste dokumentide hulka lisatakse Euroopa roheline kokkulepe, Euroopa Liidu elurikkuse strateegia aastani 2030 ning strateegia „Talust taldrikule“ <p>3. Viiteid korrigeeritakse, need on läinud sassi teksti ühelt leheküljelt teisele liikumisega</p> <p>4. KSH programmi on täiendatud lisaks kalastikule ka teiste liikide üldkirjeldusega. Põhjalikum mereökosüsteemi kirjeldus esitatakse KSH aruandes. Täiendavalt juhime tähelepanu, et KSH programmi alaptk „Bioloogiline mitmekesisus, kaitstavad loodusobjektid ja Natura 2000 võrgustiku alad“ kirjeldab eraldi elustikku ja viide, et lähtutakse vaid kilust ja räimest, ei ole asjakohane.</p> <p>5. Vastuoluline info on ptk 6 eemaldatud (viidatud lk 20 tekst). Asjakohane info on ptk 7: <i>Rakenduskavaga kaasnevate mõjude hindamine</i></p>

Huvitatud isik	Kuupäev	Kirja number	Esitatud ettepanekud ja küsimused	Vastused esitatud ettepanekutele ja küsimustele
			<p>käigus läbi detailset Natura asjakohast hindamist." Seegi väide on esitatud ilma viiteta ja on loodusdirektiivi (ja ka Eesti seadustega) vastuolus. Et hiljem (lk 21 ja 22) siiski kirjeldatakse Natura hindamist, on pigem tegemist teksti sisese vastuoluga. Kuivõrd riikidel on kohustus tagada Natura 2000 alade soodne seisund, tuleb KSH protsessis selgelt hinnata, kuidas neid mõjutab tulevane EMKVF rahastus.</p>	<p><i>rahvusvahelisele Natura 2000 võrgustikule viiakse läbi vastavalt loodusdirektiivi artikli 6 lõigetele 3 ja 4 ning KEHJS-e § 29 alusel. Hindamisel tuginetakse juhendile „Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis“ (KeMÜ, 2019).</i></p> <p><i>Natura hindamine viiakse vajalikus ulatuses (eelhindamine, asjakohane hindamine jne) läbi KSH aruande koostamise etapis, vastavuses rakenduskava täpsusastmega. Kui Natura eelhindamise tulemusena selgub, et rakenduskava elluviimise mõju Natura 2000 aladele ei ole välistatud, tuleb rakenduskava KSH käigus läbi viia ka Natura asjakohane hindamine.</i></p>
Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava 2021–2027 ekspertkomisjoni liikmed	-	-	Ei esitatud	-
Eesti Harrastuskalastajate Liit	16.06.2020	e-kiri Endrik Tõnsberg	Ettepanekud puuduvad	-